

wiadomości PKN

• NORMALIZACJA •

4/2014

W numerze:

- Główne kierunki rozwoju technologii w 2014 r.
- Nowe Polskie Normy
- Historia polskiego prawa normalizacyjnego

2 | Od Redakcji

90 LAT PKN

3 | Regulamin wewnętrzny PKN z 1925 roku

4 | Historia polskiego prawa normalizacyjnego - Tomasz Schweitzer

AKTUALNOŚCI

14 | Posiedzenie ISO/TC 107 „Powłoki metalowe i inne nieorganiczne” - Dorota Hitczenko

ZE ŚWIATA

15 | Główne kierunki rozwoju technologii w 2014 r. - tłum. A.K.

NOWE PN

20 | Nowe Polskie Normy

KOMITETY TECHNICZNE

25 | Komitety Techniczne - marzec 2014 r.

KOMITETY ZADANIOWE

27 | Komitety Zadaniowe - marzec 2014 r.

„WIADOMOŚCI PKN” to miesięcznik elektroniczny publikowany cyklicznie na stronie internetowej PKN www.pkn.pl od numeru 9/2011.

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

Redaktor odpowiedzialny:

Joanna Skalska - tel. 22 556 74 62

Redaktor:

Barbara Kęsik - tel. 22 556 74 60

Skład:

Oskar Sztajer - tel. 22 556 77 62

REDAKCJA:

00-950 Warszawa, skr. poczt. 411

ul. Świętokrzyska 14

e-mail: redakcja@pkn.pl

WYDAWCA:

Polski Komitet Normalizacyjny
ul. Świętokrzyska 14,
00-050 Warszawa

Materiały publikowane w miesięczniku „Wiadomości PKN” są chronione prawami autorskimi. Ich kopiowanie i rozpowszechnianie (w całości lub części) wymaga zgody wydawcy, a cytowanie powołania się na źródło.

Artykuły publikowane w miesięczniku przedstawiają punkt widzenia Autorów i nie zawsze są tożsame z poglądami wydawcy. Redakcja zastrzega sobie prawo do adiacji tekstów i zmiany tytułów.

Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca.

Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za treść ogłoszeń.

© Copyright by Polski Komitet Normalizacyjny
Zdjęcia © Fotolia.com

Drodzy Czytelnicy

Rok 2014 to dla PKN rok szczególny - obchodzimy Jubileusz 90-lecia istnienia. Z tej okazji w miesięczniku (od numeru 1/2014) pojawił się nowy dział, w którym publikujemy teksty zamieszczane w pierwszych numerach „Wiadomości PKN”, dokumentujące początki istnienia naszej instytucji. W tym numerze zamieściliśmy Regulamin wewnętrzny PKN z 1925 roku - warto zauważyć, że sporo sformułowań z tego regulaminu jest aktualnych do dziś. Myślę tu np. o punkcie 14, w którym napisano, że:

Biorąc pod uwagę społeczny charakter pracy Komitetu jak również i to, że w wynikach prac jest przede wszystkim zainteresowany przemysł i handel, komisje pokrywają swoje wydatki z funduszków, jakie z charakteru swojej działalności mogą uzyskać od właściwych gałęzi przemysłu.

Proszę ten tekst porównać ze współcześnie propagowanym hasłem: Normy tworzą zainteresowani na własne potrzeby i z własnych środków.

W bieżącym numerze mamy również ciekawy artykuł mówiący o historii PKN opisanej przez pryzmat aktów prawnych dotyczących polskiego systemu normalizacyjnego. Artykuł został opublikowany pierwszy raz w 2004 roku, ale jest wciąż aktualny.

Serdecznie zachęcamy do lektury bieżącego numeru „Wiadomości PKN”.

Korzystając z okazji, składamy naszym Czytelnikom życzenia zdrowych i spokojnych Świąt Wielkanocnych.

Redakcja

P. K. N.

WIADOMOŚCI

POLSKIEGO KOMITETU NORMALIZACYJNEGO.

Nr 2

Warszawa, dnia 14 Stycznia 1925 r.

Rok 1

TREŚĆ: Regulamin wewnętrzny Polskiego Komitetu Normalizacyjnego. — Protokół 2-go posiedzenia P. K. N. — Sprawozdanie Biura Komitetu.

SOMMAIRE: Règlement du Comité Polonais de Standardisation. (P. K. N.) — Procès-verbal de la 2-me séance du P. K. N. — Rapport du Bureau du P. K. N.

Regulamin wewnętrzny P. K. N.

I. Posiedzenia Plenarne Komitetu.

1. Posiedzenia Komitetu Technicznego zwołuje prezes zapomocą zaproszeń, wysyłanych przynajmniej na 10 dni przed posiedzeniem, z załączeniem porządku dziennego.

2. W posiedzeniach Komitetu uczestniczą członkowie Komitetu i ich zastępcy. Ostatni korzystają z prawa głosu decydującego tylko w razie nieobecności członka Komitetu.

3. Czynności biurowe, związane ze zwoływaniem posiedzeń Komitetu, załatwia Biuro Komitetu.

4. W posiedzeniach Komitetu uczestniczą kierownik i sekretarz Biura Komitetu z głosem doradczym. Protokoły posiedzeń Komitetu prowadzi sekretarz Biura.

II. Komisje.

5. Opracowanie poszczególnych działów Komitetu powierza komisjom, wyznaczając dla nich ze swego grona prezesów. — Komisje, z wiedzą Komitetu, określają zakres swojej działalności i mają prawo inicjatywy. — Komitet lub prezes Komitetu, jak również prezesi komisji, za zgodą prezesa Komitetu, mogą powołać do prac komisji rzeczoznawców w dowolnej liczbie, w charakterze członków komisji, korzystających z prawa głosu narówni z członkami Komitetu. — Komitet Techniczny wchodzi w porozumienie z organizacjami, zajmującymi się normalizacją w zakresie poszczególnych działów techniki, ustalając każdorazowo swój stosunek do tych organizacji.

U w a g a: O ile do komisji zapraszani są delegaci instytucji, to odpowiednia instytucja może delegować na różne posiedzenia danej komisji różne osoby, w zależności od porządku dziennego posiedzenia.

6. Posiedzenia komisji zwołują prezesi tychże. Dla ważności uchwał konieczną jest obecność co najmniej $\frac{1}{3}$ członków komisji, łącznie z prezesem (minimum 3 osoby).

7. Komisje mogą tworzyć podkomisje i sekcje o charakterze samodzielnym, z prawem kooptacji członków, korzystających z prawa głosu decydującego. Skład osobowy podkomisji i sekcji aprobuje prezes Komitetu, na wniosek prezesa odpowiedniej Komisji. Podkomisje i sekcje pracują pod przewodnictwem osoby, wybranej ze swego grona. Wnioski podkomisji i sekcji, przed przedstawieniem ich na plenum Komitetu, muszą uzyskać aprobatę swojej komisji.

8. Komisje, podkomisje i sekcje winny składać się, w miarę możliwości, z jednakowej liczby przedstawicieli wytwórców, odbiorców i rzeczoznawców.

9. Prezesi oraz sekretarze komisji, podkomisji i sekcji winni nadsyłać do Biura Komitetu (Elektoralna 2, Ministerstwo Przemysłu i Handlu) zawiadomienia o posiedzeniach z załączeniem porządku dziennego.

10. Prezesi oraz sekretarze komisji winni nadsyłać do Biura Komitetu gotowe uchwały z ich szczegó-

wem umotywowaniem, przepisane na maszynie tylko na jednej stronie arkusza i zupełnie przygotowane do oddania ich do druku.

11. W posiedzeniach komisji, podkomisji i sekcji mogą uczestniczyć kierownik i sekretarz Biura Komitetu z głosem doradczym. To uczestniczenie nie ma jednak charakteru obowiązującego. Protokoły posiedzeń komisji podkomisji i sekcji prowadzą członkowie tychże.

U w a g a: Biuro Komitetu, jako organ Ministerstwa Przemysłu i Handlu, nie jest upoważnione do załatwiania spraw komisji.

12. Biorąc pod uwagę społeczny charakter prac Komitetu, jak również i to, że w wynikach prac jest przede wszystkim zainteresowany przemysł i handel, komisje pokrywają swoje wydatki z funduszków, jakie z charakteru swojej działalności mogą uzyskać od właściwej gałęzi przemysłu.

13. Prezesi poszczególnych komisji otrzymują z Biura Komitetu wszystkie materiały, jakimi Biuro rozporządza. Materiały te po ukończeniu prac komisji powinny być zwrócone do Biura Komitetu.

14. Wnioski komisji, przed przedstawieniem ich do uchwały Komitetu, będą drukowane w jednym z pism technicznych, celem poddania ich krytyce szerszego ogółu wytwórców i odbiorców (vide § 16).

III. Komisja Ogólna.

15. Do opracowywania wniosków treści ogólnej, do uzgadniania wniosków i norm komisji właściwych, słownictwa, znakowania, form i rysunków oraz do rozważania spraw organizacji wewnętrznej, zostaje powołana Komisja Ogólna.

Prezesem Komisji Ogólnej jest prezes Komitetu, a sekretarzem — sekretarz Biura Komitetu. — Na posiedzenie Komisji Ogólnej są zapraszani prezesi tych komisji, których sprawy i wnioski mają być rozważane na danym posiedzeniu.

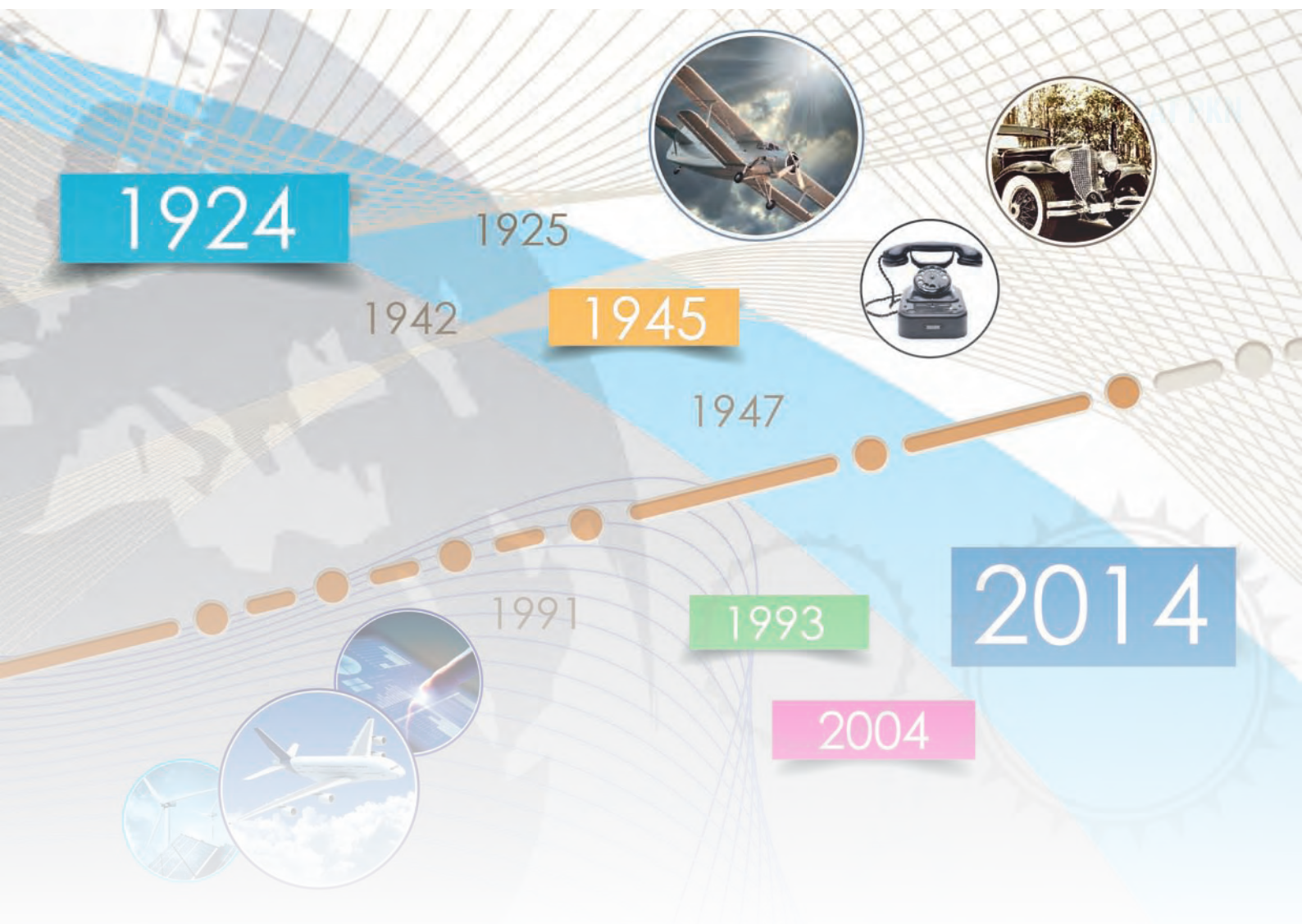
16. Komisja Ogólna, oprócz spraw wymienionych w § 15, decyduje o drukowaniu wniosków przed wnie-
sieniem ich na plenum Komitetu.

IV. Biuro Komitetu.

18. Do czynności Biura Komitetu Technicznego należy:

- prowadzenie korespondencji i archiwum Komitetu;
- zbieranie i przechowywanie materiałów biur normalizacyjnych zagranicznych oraz rozsyłanie im wzajemian prac Komitetu Technicznego;
- udzielanie komisjom wszelkich posiadanych materiałów zagranicznych i krajowych, potrzebnych do prac normalizacyjnych;
- przedstawianie do decyzji Komitetu protokołów i wniosków, otrzymanych od poszczególnych komisji;
- prowadzenie protokołów posiedzeń Komitetu i Komisji Ogólnej;
- prowadzenie wydawnictwa prac Komitetu;
- propaganda idei normalizacji.

BIURO TECHNICZNE
Oddział III
m. Cegielski i w. AKC.

Przedruk artykułu opublikowanego w miesięczniku „Normalizacja”, 2004, nr 10.

Historia polskiego prawa normalizacyjnego

Tomasz Schweitzer
Prezes PKN

Podjąłem się trudnego zadania opracowania historii Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, widzianego poprzez postanowienia kolejnych aktów prawnych dotyczących polskiego systemu normalizacyjnego. Było dla mnie oczywiste, że pracę należy rozpocząć gromadząc wszystkie ustawy opisujące ten system. Niestety, z bardzo ciekawego ze względu na rolę normalizacji okresu między wojnami światowymi nie zachowały się dokumenty dotyczące PKN. Nie pozostało mi nic innego, jak wykorzystywać dokumenty wtórne. Historia jest subiektywną oceną przeszłości, to opracowanie jest więc moją subiektywną oceną wydanych aktów prawnych w zakresie normalizacji i oceny statusu PKN.

W cytatach i ich omówieniach zachowałem pisownię oryginalną.

Normalizacja w II Rzeczypospolitej

2 lipca 1923 roku Rada Ministrów powołała do życia Komitet Techniczny dla normalizacji wytworów przemysłowych oraz ich dostawy przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu.

W następnym roku - 14 czerwca 1924 roku odbyło się pierwsze posiedzenie tego Komitetu Technicznego.

9 grudnia 1924 roku, na drugim posiedzeniu Komitet Techniczny uchwalił używanie - równoległe z nazwą urzędową - skrótu Polski Komitet Normalizacyjny oznaczonego literami P.K.N. oraz nazywanie opracowanych przez niego norm Polskimi Normami, w skrócie P.N. Na wniosek Komitetu zostało to potwierdzone Rozporządzeniem Rady Ministrów.

Normalizacja w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej 1945-1952

Jeszcze przed zakończeniem wojny w Europie reaktywowano polski system normalizacyjny. Uchwała Rady Ministrów z 21 kwietnia 1945 roku (brak w archiwum) powołuje PKN, podporządkowując go bezpośrednio Prezydium Rady Ministrów. Nie jest to dziwne, odbudowa kraju wymagała nakazowego systemu działań. Podstawowym zadaniem PKN było przeanalizowanie zbioru norm opracowanych przed wojną pod kątem możliwości wykorzystywania ich w warunkach w jakich znalazła się Polska po wojnie. Mam tu na uwadze nie tylko zniszczenia wojenne, ale także przewidywaną już wtedy zmianę granic.

Pierwszym aktem powojennym w zakresie normalizacji jest Ustawa z 3 lipca 1947 roku o normach i standartach budowlanych. Ustawa przyznaje prawo Ministrowi Odbudowy ustanawiania norm z zakresu budownictwa lub dowolnego innego zakresu techniki, jeśli ma on jakikolwiek związek z budownictwem, przy czym w tym ostatnim przypadku ustanowienie następuje w porozumieniu z ministrem właściwym dla tego innego zakresu techniki. Pojawia się po raz pierwszy definicja standardu budowlanego („standarty budowlane mogą określać minimalny i maksymalny poziom zaspokajania potrzeb w zakresie przestrzeni mieszkalnej i użytkowej oraz wyposażenia budynków”) i definicja projektu wzorowego budynku w szczególności dla osiedli wiejskich lub pracowni, i z tymi to standardami do dzisiaj stykają się pokolenia Polaków. Pojawia się także pojęcie normy zalecanej, której stosowanie jest wskazane.

Ustawa nie pozostawia wątpliwości: normy i standardy są obowiązkowe, określa sposób nadzoru

i egzekwowanie kar za uchylanie się od stosowania obowiązujących norm i standardów. Jak ocenić tę ustawę patrząc z dzisiejszej perspektywy? Jest to niewątpliwie akt ograniczający kompetencje PKN - krajowej jednostki normalizacyjnej, tylko w ówczesnym prawodawstwie nie istniało jeszcze takie pojęcie. Wprowadzanie norm przez ministra jest równoznaczne z przypisaniem normie cech przepisu. Warto może podać kilka nazwisk osób, które podpisały ustawę: Bolesław Bierut, Józef Cyrankiewicz, Michał Kaczorowski, Hilary Minc, Edward Osóbka-Morawski.

W tym samym roku Polska uczestniczy w powołaniu Międzynarodowej Organizacji Normalizacyjnej (ISO) i staje się jej członkiem. Prawdopodobnie to członkostwo wymusza na władzach administracyjnych wyodrębnienie jednostki organizacyjnej reprezentującej interesy Polski w ISO. Taką jednostką mógł być tylko PKN, który jak pamiętamy od 1945 roku jest organem podporządkowanym Prezydium Rady Ministrów. Trzeba wspomnieć, że normalizacja z zakresu elektryki jest w dalszym ciągu prowadzona przez SEP i nieznanne są dokumenty ustalające relacje rząd - PKE.

W dwa lata później, 20 grudnia 1949 roku Sejm RP uchwala Ustawę o utworzeniu Polskiego Komitetu Normalizacyjnego oraz o polskich normach i standartach. Z mocy ustawy tworzy się instytucję o osobowości prawnej prowadzącą na zasadach naukowych(!) prace normalizacyjne w dziedzinie techniki, wytwórczości, zdrowotności publicznej, handlu, potrzeb administracji oraz dla organizacji życia gospodarczego. Nadzór nad Komitetem sprawuje Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego. PKN jest jednostką budżetową. Władzami PKN są dyrekcja i Rada Naukowa powoływane przez Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania. PKN ustala Polskie Normy i ma wyłączne prawo oznaczania ich znakiem PN (Polska Norma). I najciekawsze: „Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego może uznać w drodze rozporządzenia określone normy i standardy ustalone przez Komitet za obowiązujące na całym obszarze państwa lub pewnej jego części lub dla pewnych gałęzi życia gospodarczego”. To oznacza, że Polska Norma nie była z zasady obowiązująca. Utrzymano w mocy uprawnienia w zakresie norm budowlanych, tylko organem kompetentnym do nadzoru nad tymi normami jest już Minister Budownictwa. Ustawa daje także uprawnienia Komitetowi do prowadzenia rejestru norm.

1953

W przeddzień śmierci Józefa Wissarionowicza Dżugaszwili 4 marca 1953 roku Rada Państwa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej wydała dekret o normach i o Polskim Komitecie Normalizacyjnym. Zgodnie z obowiązującą wówczas praktyką artykuł pierwszy dekretu określa cel działalności normalizacyjnej, m.in. jako ułatwiającej wzajemne stosunki gospodarcze ze Związkiem Socjalistycznych Republik Radzieckich i z krajami demokracji ludowej. Dekret wprowadza po raz pierwszy pojęcia: normy zakładowej - stosowanej w jednym lub więcej uspołecznionych zakładach pracy, resortowej - stosowanej w ramach resortu, państwowej - stosowanej na całym obszarze państwa lub dla określonej gałęzi gospodarki narodowej. Kryterium podziału był zakres stosowania normy. Normy państwowe oznaczają się (dzisiaj pewnie byłoby: są oznaczane...) znakiem „PN” (Polska Norma). Pierwszy raz użyto nazwy własnej. Normy zakładowe, resortowe i projekty norm państwowych mają opracowywać uspołecznione zakłady pracy i jednostki organizacyjne zainteresowanych resortów. Normy państwowe opracowuje Polski Komitet Normalizacyjny, centralny organ administracji państwowej w zakresie normalizacji. Normy zakładowe i resortowe ustanawia właściwy minister, przy czym może przekazać pełnomocnictwo do ustanawiania norm zakładowych podległym sobie organom. Normy państwowe ustala PKN, ale zatwierdza je Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego w drodze rozporządzenia, ustalając, czy norma jest obowiązująca, czy tylko zalecana. Na PKN nałożono obowiązek prowadzenia rejestru norm państwowych i ewidencji norm resortowych, ogłaszania wykazu norm państwowych w organie PKN o nazwie „Biuletyn PKN”, przyznano prawo wydawania i rozpowszechniania norm państwowych.

Utrzymano w mocy kwalifikację prac normalizacyjnych jako działalności naukowej, co przelożyło się na utworzenie w PKN stanowisk naukowych. Określenie tych stanowisk następowało w porozumieniu z Ministrem Szkolnictwa Wyższego i Polskiej Akademii Nauk. Na czele PKN stał Prezes powoływany przez Prezesa Rady Ministrów, przy PKN działała Rada Normalizacyjna. Zakres działania Rady Normalizacyjnej, tryb jej powoływania określał statut nadawany przez Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania.

A do zadań PKN należało w szczególności m. in.: „nadawanie kierunku pracom normalizacyjnym, za-

pewniającego postęp techniczny, oraz opracowanie sposobów wszechstronnego wykorzystania osiągnięć nauki i techniki w gospodarce narodowej przez normalizację, a w szczególności sposobów pełnego wykorzystania osiągnięć przodującej nauki radzieckiej i radzieckich standartów”.

Wszechstronnego wykorzystania osiągnięć nauki i techniki w gospodarce (nie tylko przez normalizację i nie tylko przodującej nauki) nie udało się w PRL (i RP) osiągnąć - i wtedy, i później, i szkoda, że nie.

Popatrzmy na Rozporządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z 12 listopada 1954 roku w sprawie zatwierdzenia norm państwowych ustalonych przez Polski Komitet Normalizacyjny (wydane na podst. Dekretu z 4 marca 1953 r.). Dziesięć norm uzyskało status normy państwowej oznaczonej PN obowiązującej na terenie całej Polski. Rozporządzenie zabrania produkować wyroby objęte normami w sposób niezgodny z normami, chyba że produkcja jest przeznaczona na eksport lub do badań naukowo-badawczych. Polskie Normy wymienione w rozporządzeniu dotyczą m. in. skrzynek i kompletów skrzynkowych do piwa w butelkach typu grodziskiego (PN-50/D-79610), kopalniaków (PN-52/D-95001), butelki do portera (PN-51/G-79009), a było także rozporządzenie w sprawie norm obejmujących wozy konne... (dzisiaj to są pojazdy zaprzęgowe).

1961

Kilka lat po Czerwcu i Październiku. Ustawa z dnia 27 listopada 1961 roku o normalizacji ugruntowała w świadomości Polaków idee obligatoryjnego systemu normalizacji, już w artykule 2 stwierdzając, że działalność normalizacyjna jest jednym z podstawowych zadań ministerstw i innych organów wymienionych w niniejszej ustawie...

Polski Komitet Normalizacyjny staje się centralnym organem administracji państwowej, podległym Prezesowi Rady Ministrów. Na czele Komitetu stoi Prezes powoływany przez Prezesa Rady Ministrów, podobnie jak zastępcy Prezesa PKN. Przy PKN działa Rada Normalizacyjna - organ powołany do opiniodawstwa i sprawozdań z działalności Komitetu. PKN przy wykonywaniu swoich zadań działa w porozumieniu z Komisją Planowania przy Radzie Ministrów, Komitetem do Spraw Techniki, z zainteresowanymi ministrami oraz współpracuje z instytucjami naukowymi. Już przy omawianiu zakresu działania PKN

określonego w dekrete z 1953 roku ograniczyłem się do podania tylko jednego najbardziej charakterystycznego zadania. Pozostałe były związane z wykonywaniem różnego rodzaju planów i sprawozdań, opracowaniem zasad organizacji prac normalizacyjnych itp. Opracowywanie Polskich Norm wydzielono w odrębnym artykule. Ta sama konstrukcja została zachowana i w ustawie z 1961 roku (pamiętam, że zwracano wtedy uwagę, że rok 1961 można odwrócić do góry nogami), co miało może większe znaczenie, ze względu na to, że obok Polskich Norm i norm zakładowych po raz pierwszy w ustawie o normalizacji pojawiają się normy branżowe.

Działalność normalizacyjna miała być prowadzona na zasadach naukowych i w sposób planowy. Planowanie było charakterystyczną cechą krajów Europy centralnej lat 60. ubiegłego wieku i obejmowało wszystko, w tym normalizację. Wagę zagadnień normalizacyjnych podkreślało zakwalifikowanie planów normalizacyjnych do narodowych planów gospodarczych. Plany normalizacyjne miały w pierwszej kolejności uwzględniać potrzeby podstawowych gałęzi gospodarki narodowej. Ustawa wyraża także ogromne znaczenie, jakie przywiązywano w tamtych latach do produkcji eksportowej, doprowadzając w końcu do absurdalnego (wtedy i dzisiaj) odróżniania produkcji na kraj i na eksport. Minister Handlu Zagranicznego otrzymał uprawnienia do wnioskowania do resortów produkujących wyroby na eksport do wprowadzenia do planów prac normalizacyjnych opracowań dotyczących artykułów na eksport.

Ze względu na zakres obowiązywania i znaczenie dla gospodarki narodowej ustawa rozróżnia następujące rodzaje norm:

Polskie Normy - powszechnie obowiązujące (ozn. PN), normy branżowe - obowiązujące z określonej branży (ozn. BN), normy zakładowe - obowiązujące (!) w jednym lub kilku zakładach pracy (ozn. ZN). Projekty tych norm (PN, BN i ZN) opracowują społecznie zakłady pracy i jednostki organizacyjne zainteresowanych resortów, przy czym właściwi ministrowie powierzają odpowiednim instytucjom prowadzenie prac normalizacyjnych w właściwej im branży. Takie instytucje pełnią rolę branżowych ośrodków normalizacyjnych. Polskie Normy ustanawia PKN, normy branżowe właściwy minister, normy zakładowe właściwy dyrektor zjednoczenia (dla wyjaśnienia: zjednoczenia miały w gospodarce planowej pełnić rolę zarządów dużych organizacji gospodarczych występujących w gospodarce kapitalistycznej i skupiały

np. zakłady przemysłu motoryzacyjnego i instytuty naukowo-badawcze). Ogłoszenie o wprowadzeniu w życie Polskiej Normy lub normy branżowej podawano w Monitorze Polskim wraz z datą, od której obowiązują. W systemie nakazowym gospodarki data wprowadzenia miała zasadnicze znaczenie dla przemysłu. Wprowadzony system normalizacji obligatoryjnej stwarzał tylko wrażenie monolitu, obwarowanego karami za odejście od postanowień norm. Artykuł 10 ustawy dopuszcza, wprawdzie tylko w przypadkach uzasadnionych ważnym interesem gospodarczym - ale dopuszcza - odstąpienie od postanowień normy na mocy zezwolenia wydanego odpowiednio przez PKN lub właściwego ministra. Ten zapis stał się podstawą do dwoistości postępowania gospodarczego, prawo wyznaczało wysoki poziom techniczny wyrobów, który w produkcji i usługach stawał się niższy, oczywiście tylko w przypadkach uzasadnionych ważnym interesem gospodarczym.

Po raz pierwszy pojawia się w polskim prawie normalizacyjnym element systemu oceny zgodności - producenci są zobowiązani do wskazania zgodności z PN lub BN znakiem zgodności z normą, przy czym zasady oznaczania określał PKN.

Warto także zwrócić uwagę, że wszystkie normy państwowe dotychczas obowiązujące stały się Polskimi Normami w rozumieniu ustawy z 1961 roku, normy państwowe zalecane i resortowe pozostają w mocy do czasu ich unieważnienia lub przekształcenia w PN lub BN.

1972

Zmiana sposobu rządzenia PRL po Grudniu przyniosła i zmiany w organizacji normalizacji polskiej. 29 marca 1972 roku Sejm w dość skomplikowany sposób ustalił nowe prawo normalizacyjne w Polsce. Po pierwsze, uchwalił ustawę znoszącą Centralny Urząd Jakości i Miar i Polski Komitet Normalizacyjny i zmieniającą w ustawie o normalizacji z 1961 roku nazwę „Polski Komitet Normalizacyjny” na „Polski Komitet Normalizacji i Miar”, po drugie, uchwalił ustawę o utworzeniu Polskiego Komitetu Normalizacji i Miar. Ta ostatnia ustawa liczy zaledwie 6 artykułów ustalających m. in. status Polskiego Komitetu Normalizacji i Miar jako centralnego organu administracji państwa w sprawach normalizacji, miar i probiernictwa, podległość Prezesowi Rady Ministrów, nadrzędność nad terenowymi urzędami miar i urzędami probierniczymi. Zawarta w ustawie delegacja uprawniająca

Radę Ministrów do wydania rozporządzenia w sprawach szczegółowych przy ogromnej zwięzłości ustawy wskazuje, jak bardzo ustawodawca był przywiązany do wizerunku PKN jako organu rządu. Ciekawe, że nowa ustawa nie uchyla postanowień ustawy z 1961 roku, czyli, że PKNiM działał w gruncie rzeczy na podstawie dwóch ustaw: z 1961 roku (PKN zmienić na PKNiM) i z 1972 roku. Istotną nowością było powierzenie PKNiM wydawania Dziennika Normalizacji i Miar, w którym ogłaszano Polskie Normy, normy branżowe i inne akty prawne, czyli oficjalnego dziennika urzędowego. Rada Ministrów wydała stosowne rozporządzenie 30 czerwca 1972 roku, rozwijając postanowienia ustawy z 1961 roku. Nie ma więc potrzeby odrębnego ustosunkowania się do postanowień nowych ustaw o normalizacji.

1979

Na półtora roku przed Sierpniem, w lutym 1979 roku Sejm dokonuje kolejnej zmiany ustawy o normalizacji z 1961 roku, dodając do zakresu działania PKNiM zagadnienia jakości. Sposób dokonania zmian jest taki sam, jak w 1972 roku, tylko tym razem dotyczy właśnie tej ustawy. Ustawa ma tytuł o jakości wyrobów, usług, robót i obiektów budowlanych i tylko na pierwszy rzut oka dotyczy tylko wyrobów i usług związanych z budownictwem. Dotyczy jakości wszystkich wyrobów i usług. Treść ustawy odnosi się do zagadnień jakości wyrobów i na szczęście nie muszą tego omawiać. Część dotycząca zmian w PKN zawiera się w postanowieniach art. 32, w którym nazwę Polski Komitet Normalizacji i Miar w ustawie z 1972 roku zmienia się na Polski Komitet Normalizacji, Miar i Jakości. I już.

Proszę zwrócić uwagę na sposób konstruowania aktów prawnych dotyczących PKN w okresie 1972-1979. Ustawę o normalizacji z 1961 roku uzupełniono w 1972 roku o część dotyczącą miar, następnie w 1972 roku dołożono część dotyczącą jakości. W zakresie normalizacji nie nastąpiły żadne istotne zmiany w stosunku do ustaleń z 1961 roku.

Normalizacja w Rzeczypospolitej Polskiej

1993

Układ stowarzyszeniowy RP z UE podpisany w 1991 roku zawierał między innymi warunki dostosowania

prawa polskiego do wymagań swobodnego przepływu towarów, usług i ludzi. Dużym zaskoczeniem dla ówczesnych władz było znaczenie, jakie w tym zakresie strona unijna przypisywała normalizacji. Dostosowanie polskiego systemu normalizacyjnego do stosowanych w krajach europejskich i całkowita harmonizacja Polskich Norm z Normami Europejskimi stały się warunkami koniecznymi dla integracji. Niewiele osób zdaje sobie sprawę, że bez wypełnienia tego warunku integracja z UE nie byłaby możliwa, co więcej „warunek normalizacyjny” nie podlegał negocjacji. Jak się okazało w latach późniejszych, był to jeden z trudniejszych warunków do spełnienia, przede wszystkim z powodu prawie powszechnego niezrozumienia działań Polskiego Komitetu Normalizacyjnego w tej sprawie.

Już w 1993 roku Sejm RP uchwalił trzy ustawy przygotowane przez ekspertów ówczesnego Polskiego Komitetu Normalizacji, Miar i Jakości, które przekazywały kompetencje tego urzędu trzem niezależnym jednostkom organizacyjnym: Polskiemu Komitetowi Normalizacyjnemu, Głównemu Urzędowi Miar i Polskiemu Centrum Badań i Certyfikacji. Ustawa z 3 kwietnia 1993 r. o normalizacji (weszła w życie 1 stycznia 1994 roku) wprowadziła ponownie w Polsce system normalizacji dobrowolnej przez ustanowienie zasad dobrowolnego opracowywania i stosowania Polskich Norm i uniezależnienie Polskiego Komitetu Normalizacyjnego (PKN) od administracji rządowej. Ustawa z 3 kwietnia 1993 roku spełniała wszystkie wymagania postawione przez Komisję Europejską i gdyby jej postanowienia były interpretowane w myśl zamierzeń ustawodawcy, gdyby brano pod uwagę zmiany w systemie normalizacji polskiej przy uchwalaniu innych ustaw, wydawaniu ekspertyz i wykładni, nie byłoby potrzeby uchwalania zmiany do ustawy w październiku 2000 roku i jej znowelizowania we wrześniu 2002 roku.

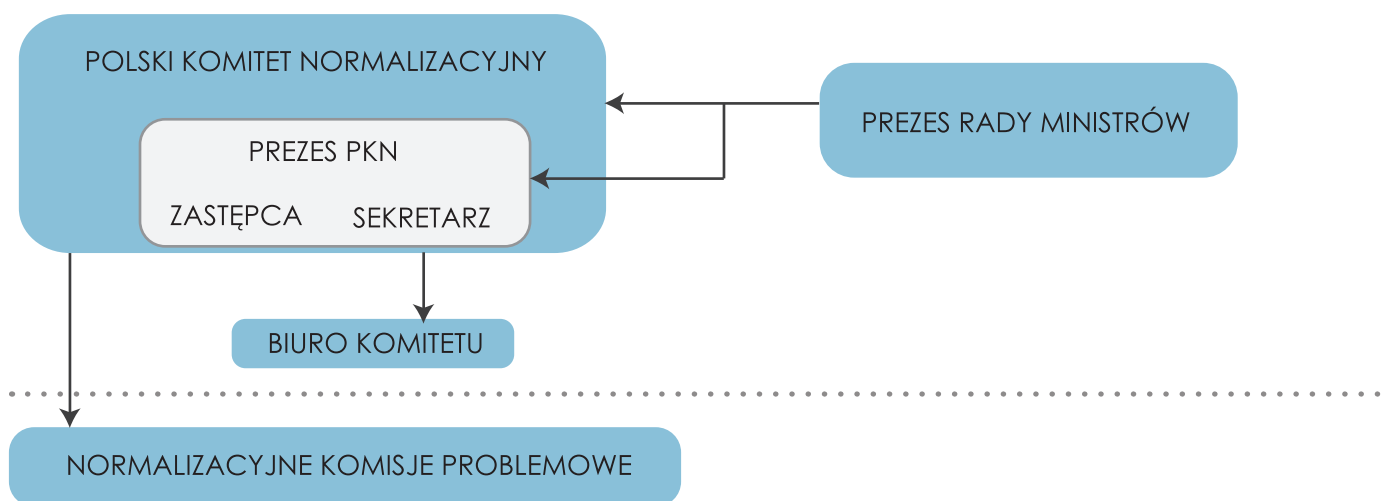
Od 1 stycznia 1994 roku Polskie Normy (PN) przestały pełnić rolę aktów prawnych, a stały się uznanymi regułami technicznymi do dobrowolnego stosowania. PN stały się jedynymi dokumentami normalizacyjnymi, które mogły być uznane za normy krajowe, oznaczone symbolem PN na prawach wyłączności przez PKN. Z tych powodów zniesiono normy branżowe, zatwierdzane dotychczas przez właściwych ministrów. Ograniczenie norm krajowych tylko do Polskich Norm nie zabraniało zainteresowanym tworzenia norm zakładowych, środowiskowych itp.

Mimo wyraźnej deklaracji o dobrowolności stosowania PN ustawa dopuściła możliwość nałożenia obowiązku stosowania normy przez właściwego ministra w zakresie ochrony życia, mienia, bezpieczeństwa użytkownika itp. Jak się potem okazało, intencja twórców ustawy pozwalająca ministrom na stosowanie tego przepisu tylko w przypadkach wyjątkowych, zamiast przyczynić się do wprowadzenia w życie systemu normalizacji dobrowolnej, w praktyce ugruntowywała poprzedni system nakazowy. Przyczyniła się do tego znaczna liczba PN, na które natychmiast nałożono obowiązek stosowania, jak również powszechnie błędna interpretacja pojęcia „obowiązek stosowania normy”. Normy o nałożonym obowiązku stosowania błędnie nazywano normami obowiązującymi, co w konsekwencji oznaczało traktowanie norm po staremu, jak w normalizacji nakazowej. Nie jest to dziwne, normalizacja nakazowa jest bardzo wygodna dla legislatorów i producentów, ma tylko jedną bardzo istotną wadę, ogranicza inwencję, a przez to konkurencyjność tych ostatnich. Nałożenie obowiązku stosowania normy oznacza nie więcej niż tylko utworzenie przepisu o treści identycznej z normą lub jej fragmentem, przy niezmienionym statusie normy.

Polski Komitet Normalizacyjny stał się państwową jednostką organizacyjną o dużej niezależności od władz państwowych. Struktura wewnętrzna jednostki była raczej skomplikowana ze względu na zależność poszczególnych organów.

Najwyższym organem PKN było ciało kolegialne mianowane przez Prezesa Rady Ministrów liczące 28 osób, w tym Prezes PKN, Zastępca Prezesa PKN

i Sekretarz PKN. Pozostałe 25 osób było powoływane spośród przedstawicieli resortów, urzędów centralnych, przedstawicieli organizacji konsumenckich, zawodowych, związkowych, stowarzyszeń naukowo-technicznych itp. Prezes PKN reprezentował PKN na zewnątrz i był obowiązany do realizacji uchwał komitetu. Zadania statutowe wykonywał za pomocą Biura Komitetu. Życie pokazało, że taki schemat organizacyjny działa poprawnie tylko w warunkach całkowitej zgodności poglądów wszystkich zainteresowanych stron. W praktyce za realizację zadań statutowych PKN odpowiadał przed Premierem tylko Prezes PKN. Z Biurem PKN współpracowały Normalizacyjne Komisje Problemowe odpowiedzialne za stronę merytoryczną (opracowywanie i aktualność) Polskich Norm. Biuro PKN sprawowało nadzór nad organizacją prac komisji wyłącznie pod kątem zgodności z obowiązującymi procedurami. W skład komisji wchodził przedstawiciele przemysłu, organizacji gospodarczych, konsumenckich itp., w praktyce komisje zostały zdominowane przez przedstawicieli jednostek naukowo-badawczych. Przyjęto możliwość finansowania prac normalizacyjnych z budżetu. Zdawano sobie sprawę, że przyjęcie w pełni zasady stosowanej w normalizacji światowej, że koszty opracowania normy ponoszą zainteresowane środowiska nie jest jeszcze możliwe, że udział finansowy środowisk będzie się z czasem zwiększał. W praktyce większość opracowań była finansowana ze środków budżetowych, członkowie komisji otrzymywali wynagrodzenie za udział w posiedzeniach, PKN zwracał koszty delegacji krajowych i w części lub całkowicie

Rys. 1 System normalizacji polskiej według ustawy z 1993 roku

finansował wyjazdy zagraniczne na posiedzenia organów międzynarodowych organizacji normalizacyjnych. W rezultacie, utrwalało się przekonanie, że wszystko jest jak dawniej. Komitet otrzymał bardzo szerokie uprawnienia w zakresie oceny planów i programów prac Biura PKN i komisji, zmian organizacyjnych i, wbrew intencji ustawodawcy, w zakresie opracowywania Polskich Norm. To komitet kolegiálně „ustanawiał i wycofywał” Polskie Normy. Warto zwrócić uwagę, że miało to być tylko formalne, może bardziej „uroczyście”, ale tylko stwierdzenie poprawności proceduralnej, tymczasem termin ustanawianie jest powszechnie kojarzony ze stanowieniem prawa, co prowadziło do nadinterpretacji ustawy w tym zakresie, co gorsza, także w samym PKN.

System opracowywania Polskich Norm został dostosowany do systemów obowiązujących w normalizacji międzynarodowej. Systemy te odznaczają się otwartością, czyli dają każdemu zainteresowanemu możliwość udziału w opracowywaniu normy, wpływania na jej treść. Treść norm jest uzgadniana zgodnie z zasadą konsensu, (ogólne porozumienie charakteryzujące się brakiem trwałego sprzeciwu znaczącej części zainteresowanych w odniesieniu do istotnych zagadnień, osiągnięte w procesie rozpatrywania poglądów wszystkich zainteresowanych i zbliżenia przeciwstawnych stanowisk). Otwartość systemu pozwalała każdemu obywatelowi RP zgłosić swoje uwagi do projektu Polskiej Normy. Przyjęta zasada konsensu została jednak w praktyce naruszona przez wspomnianą nadinterpretację wyrażającą się przyznaniem członkom komitetu uprawnień decyzyjnych w chwili „ustanawiania” Polskiej Normy. Polskie Normy mogły wprowadzać treść Norm Międzynarodowych i Europejskich. Ustawa nie mówiła nic o języku wprowadzanej normy, jednak większość wydanych ekspertyz w tej sprawie jednoznacznie stwierdzała, że musi to być język polski, wywodząc najczęściej ten przymus z faktu, że norma jest...przepisem.

Ustawa z 1993 roku nie wypowiedała się wprost co do własności praw autorskich stwierdzając jedynie, że PKN publikuje i rozpowszechnia Polskie Normy. Taki sposób zapisu zdawał się gwarantować ochronę prawną norm, zwłaszcza Norm Międzynarodowych i Europejskich, do ochrony których Polska (PKN) była zobowiązana z mocy podpisanych porozumień. Może powodem takiego oszczędnego zapisu było ówczesne polskie prawo w zakresie ochrony praw autorskich? Życie szybko wykazało, że taki zapis nie jest wystarczający i może być różnie interpretowany. Wprowadzona

w 2000 roku zmiana do ustawy o normalizacji poprawiła sytuację. PKN przyznano wyłączność na wydawanie i rozpowszechnianie Polskich Norm i ich projektów oraz publikowanie i rozpowszechnianie norm europejskich i międzynarodowych i ich projektów.

1998

Od roku 1997 tempo przystosowania prawa polskiego do prawa europejskiego wzrosło i w Narodowym Planie Przygotowania do Członkostwa, w rozdziale dotyczącym swobodnego przepływu towarów i usług, umieszczono zadanie związane z nowelizacją ustawy o normalizacji. Zdaniem wielu fachowców nowelizacja ustawy o normalizacji nie była potrzebna, wystarczyło tylko dokonać za pomocą zmiany do ustawy niezbędnych korekt uściślających niektóre zagadnienia, jednak opinia Komisji Europejskiej i doświadczenia PKN przesądziły o konieczności opracowania nowej ustawy. Komisja Europejska miała zastrzeżenia przede wszystkim do akcentowanej zależności PKN od władz administracyjnych, do nadmiernego udziału państwa w finansowaniu działalności normalizacyjnej, wyraziła obawę co do możliwości spełnienia przez PKN warunków pełnej harmonizacji Polskich Norm z Normami Europejskimi. Wątpliwości Komisji Europejskiej pokryły się z wymaganiami europejskich komitetów normalizacyjnych CEN i CENELEC, o członkostwo których ubiegał się PKN. Harmonizacja Polskich Norm z Normami Europejskimi była niezbędna do integracji rynku polskiego z jednolitym rynkiem europejskim i była warunkiem koniecznym dostosowania polskiego systemu oceny zgodności do systemu europejskiego (wymagania zasadnicze, znakowanie CE). W największym uproszczeniu można powiedzieć, że do integracji rynku polskiego z unijnym konieczne było wprowadzenie do Polskich Norm wszystkich Norm Europejskich opracowanych w przeszłości, a następnie terminowe wprowadzanie nowych norm. Komitety europejskie postawiły PKN dziewięć warunków koniecznych do spełnienia, aby było możliwe ubieganie się o ich członkostwo. Dotyczyły one przede wszystkim organizacji prac PKN umożliwiających współpracę z komitetami europejskimi, w tym odpowiednią infrastrukturę informatyczną, ochrony praw autorskich Norm Europejskich na terenie Polski.

Zespół przygotowujący projekt nowej ustawy rozważał możliwość opracowania wyłącznie zmiany do istniejącej ustawy, jednak takie rozwiązanie byłoby możliwe, gdyby istniała tendencja w interpretowaniu

postanowień ustawy w kierunku zgodności z prawem europejskim. Zwykle interpretowano je jednak w sposób przeciwny. Przeważał więc pogląd, że należy dokonać całkowitej zmiany ustawy. Wkrótce okazało się, że była to słuszna decyzja, bowiem wprowadzane w życie inne ustawy, jak ustawa o języku polskim, ustawa o prawach autorskich i pokrewnych, ustawa o informacji publicznej, ustawa o zamówieniach publicznych i inne zmieniły całkowicie stan prawny, do którego dostosowanie ustawy z 1993 roku było praktycznie niemożliwe.

2000

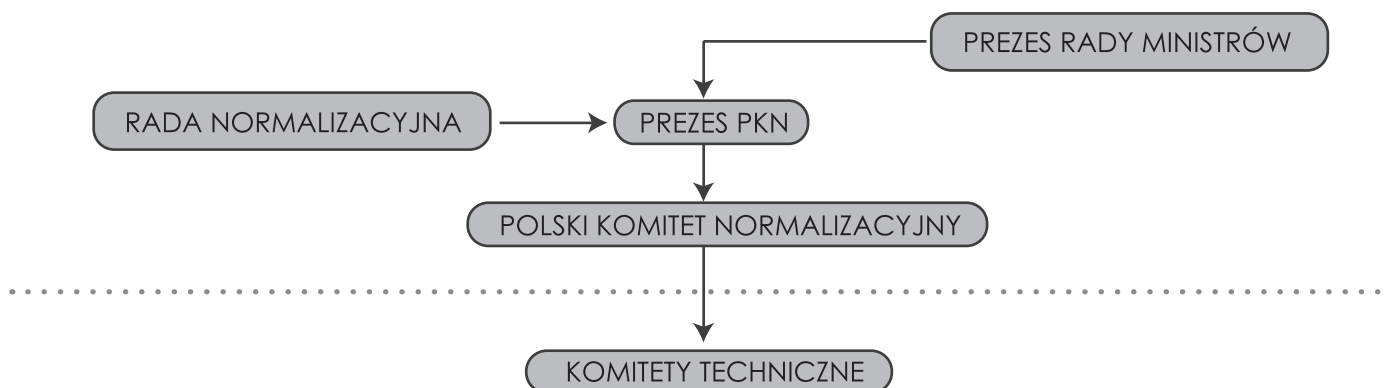
Termin integracji Polski z UE ustalono początkowo na 1 stycznia 2003 roku i harmonogram działań ustalony przez Komitet Integracji Europejskiej zakładał, że harmonizacja prawa normalizacyjnego nastąpi przed tym terminem. Zobowiązywało to PKN do wprowadzenia do Polskich Norm 80% istniejących Norm Europejskich, tymczasem było już wiadomo, że nowa ustawa o normalizacji nie będzie uchwalona wcześniej niż w końcu roku 2001. Ustawa z 1993 roku, według wydanych opinii, nie pozwalała wprowadzać Norm Europejskich do PN w języku oryginału. Norm Europejskich było wtedy około 8 tysięcy, możliwości PKN wprowadzania tych norm metodą tłumaczenia sięgały liczby około 1500 rocznie, przyrost roczny Norm Europejskich wynosi około 1000 norm, łatwo oszacować, że wprowadzanie EN metodą tłumaczenia trwałoby ponad 10 lat. Zdecydowano więc opracować zmianę do ustawy o normalizacji dopuszczającą wprowadzanie norm w języku oryginału. Zmianę do ustawy o normalizacji Sejm RP, uchwalił w październiku 2000 roku. Równoległe trwały prace nad projektem nowej ustawy, którą po bardzo trudnych debatach w komisjach sejmowych i na posiedzeniach plenarnych Sejm RP uchwalił 12 września 2002 roku.

2002

Ustawa z dnia 12 września 2002 roku o normalizacji została w rzeczywistości przyjęta przez Sejm pod koniec września 2002 roku, na posiedzeniu plenarnym, na którym Sejm odniósł się do poprawek zgłoszonych przez Senat RP. Za dzień uchwalenia przyjęto datę trzeciego czytania ustawy. Ustawa weszła w życie po bardzo krótkim okresie *vacatio legis* 1 stycznia 2003 roku i w stosunku do ustawy z 1993 roku odznacza się zapisami dobitnie wskazującymi, że obowiązujący w Polsce system normalizacji jest systemem dobrowolnym.

Ustawa przede wszystkim wprowadza całkowitą dobrowolność stosowania norm, dopuszczając powoływanie Polskich Norm w przepisach prawnych, co nie zmienia ich statusu jako dokumentu do dobrowolnego stosowania. Pozwala opracowywać oprócz Polskich Norm także inne dokumenty normalizacyjne stosowane w normalizacji światowej jak raporty techniczne, specyfikacje techniczne, przewodniki itp. Normy i inne dokumenty techniczne mogą stanowić wprowadzenie Normy Międzynarodowej lub regionalnej (europejskiej), przy czym wprowadzenie może być dokonane w języku oryginału. Prawa autorskie do Polskich Norm przysługują PKN jako krajowej jednostce normalizacyjnej. Polskie Normy nie mogą być traktowane jako dokumenty podlegające postanowieniom ustawy o dostępie do informacji publicznej.

Ustawa tworzy krajową jednostkę normalizacyjną - Polski Komitet Normalizacyjny (pozostawiono historyczną nazwę, mimo utraty kolegialnej struktury), którego utrzymanie jest finansowane z budżetu państwa, przy bardzo ograniczonym wpływie administracji rządowej na działalność PKN. Oczywiście, jak każda jednostka budżetowa, PKN jest obowiązany do przestrzegania zasad określanych w ustawie budżetowej, czy w ustawie o zamówieniach publicznych,

Rys. 2. System normalizacji polskiej według ustawy z 2002 roku

w niczym to jednak nie ogranicza niezależności PKN w sprawach merytorycznych. W większości krajów europejskich krajowe jednostki normalizacyjne są stowarzyszeniami osób prawnych i są utrzymywane ze składek członkowskich, przy czym jednym z udziałowców jest państwo, którego wkład finansowy nie przekracza 40% kosztów utrzymania jednostki normalizacyjnej. Udział budżetu zapewnia realizację przez jednostkę normalizacyjną interesów państwa, wynikających np. z porozumień międzynarodowych. To optymalne rozwiązanie było szeroko dyskutowane w pracach nad projektem ustawy, jednak zostało odrzucone ze względu na brak ustawy pozwalającej tworzyć w Polsce stowarzyszenie osób prawnych oraz przede wszystkim ze względu na wysoce prawdopodobny brak chętnych do finansowania działalności PKN. W całkowitej sprzeczności z wypełnieniem warunku stawianego przez komitety europejskie i dotyczącego ochrony praw autorskich były próby interpretacji ustawy o dostępie do informacji publicznej, wymieniającej PKN jako instytucję, której dokumenty stanowią informację publiczną. Zapewne chodziło tu o dokumenty robocze PKN (jednostki budżetowej), co jest zresztą zgodne z zasadą „jawności” prac normalizacyjnych, ale nie bezpłatnego dostępu do norm. Zapis art. 5 ust. 7 ustawy o normalizacji wyklucza możliwość rozciągania tego zapisu na Polskie Normy.

Polskim Komitetem Normalizacyjnym kieruje Prezes PKN, wyłaniany w drodze konkursu a powoływany na to stanowisko przez Prezesa Rady Ministrów na okres 5 lat. Przy PKN działa Rada Normalizacyjna pełniąca funkcje opiniodawczo-doradcze i uprawniona do organizowania konkursu na stanowisko i przedstawiania premierowi kandydatów lub tylko jednego kandydata na stanowisko Prezesa PKN. Rada Normalizacyjna może wnioskować o odwołanie Prezesa PKN w razie nieprzyjęcia przez nią rocznego sprawozdania Prezesa lub na wniosek 2/3 składu Rady. Rada liczy 30 członków, a jej kadencja trwa 4 lata. W skład Rady wchodzi przedstawiciele organów administracji rządowej, ogólnopolskich organizacji gospodarczych, ogólnopolskich organizacji pracodawców, krajowych lub regionalnych organizacji, których celem jest ochrona interesów konsumentów, ogólnopolskich organizacji zawodowych i naukowo-technicznych, szkół wyższych i nauki, przy czym liczba przedstawicieli każdej z wymienionych grup nie może być większa od 5. Przedstawiciele administracji rządowej są mianowani przez premiera, przedstawiciele pozostałych grup wybierają się sami spośród siebie.

Polskie Normy opracowują komitety techniczne, które są odpowiedzialne za ich treść merytoryczną. Prezes PKN zatwierdza Polskie Normy, wyrażając tym stwierdzenie zgodności przebiegu opracowywania z obowiązującymi procedurami. W skład komitetów technicznych wchodzi przedstawiciele organizacji gospodarczych, pracodawców, konsumenckich, zawodowych, naukowo-technicznych, szkół wyższych i nauki. Koszty ich uczestnictwa w pracach komitetu pokrywają instytucje delegujące.

2004

1 stycznia 2004 r. PKN został przyjęty w poczet członków CEN i CENELEC.

1 maja 2004 r. Polska stała się członkiem Unii Europejskiej.

To już jest zakończenie tego opracowania, ale przecież nie koniec historii PKN. Patrząc na te minione 80 lat istnienia PKN, wydaje mi się, że najciekawszy okres mamy właśnie przed sobą.

Trudno jest przedstawić historię PKN bez odniesienia do historii politycznej i gospodarczej Polski. Jak łatwo zauważyć, zrobiłem to w sposób symboliczny, pozostawiając resztę pamięci lub wyobraźni Czytelnika.

Bibliografia

1. Ustawa z dnia 3 lipca 1947 r. o normach i standardach budowlanych Dz. U. 1947, nr 52, poz. 269.
2. Ustawa z dnia 20 grudnia 1949 r. o utworzeniu Polskiego Komitetu Normalizacyjnego oraz o polskich normach i standardach Dz. U. 1949, nr 63, poz. 493.
3. Dekret z dnia 4 marca 1953 r. o normach i Polskim Komitecie Normalizacyjnym Dz. U. 1953, nr 15, poz. 61.
4. Ustawa z dnia 27 listopada 1961 r. o normalizacji Dz. U. 1961, nr 53, poz. 298.
5. Ustawa z dnia 29 marca 1972 r. o zniesieniu Centralnego Urzędu Jakości i Miar i Polskiego Komitetu Normalizacyjnego - Dz. U. 1972, nr 11, poz. 83.
6. Ustawa z dnia 29 marca 1972 r. o utworzeniu Polskiego Komitetu Normalizacji i Miar Dz. U. 1972, nr 11, poz. 82.
7. Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie szczególnego zakresu działania Polskiego Komitetu Normalizacji i Miar oraz zasad tworzenia i szczególnego zakresu działania terenowych urzędów miar Dz. U. 1972, nr 29, poz. 204.
8. Ustawa z dnia 8 lutego 1979 r. o jakości wyrobów, usług, robót i obiektów budowlanych Dz. U. 1979, nr 2, poz. 7.
9. Ustawa z dnia 3 kwietnia 1993 r. o normalizacji Dz. U. 1995, nr 55, poz. 251, Dz. U. 1997, nr 121 poz. 770, Dz. U. 2000, nr 43, poz. 489.
10. Ustawa z dnia 12 września 2002 r. o normalizacji Dz. U. 2002, nr 169, poz. 1386.

Od redakcji

Na początku działalności normalizacyjnej P.K.N. zrzekł się na rzecz Polskiego Komitetu Elektrotechnicznego opracowywania norm z zakresu elektryki (PNE), zachowując uprawnienia do ich rejestracji. Stąd historia normalizacji z dziedziny elektryki ma w pewnych okresach inny bieg.

W jednym z najbliższych numerów opublikujemy krótkie opracowanie o normalizacji elektryki w Polsce.

Posiedzenie ISO/TC 107

„Powłoki metalowe i inne nieorganiczne”

W dniach 24-27 marca 2014 r. w siedzibie Polskiego Komitetu Normalizacyjnego w Warszawie odbyły się posiedzenia Komitetu Technicznego ISO/TC 107.

W obradach uczestniczyły ogółem 54 osoby z 10 krajów: Chiny - 6, Finlandia - 2, Holandia - 1, Japonia - 10, Korea - 10, Niemcy - 10, Polska - 5, Szwajcaria - 2, Szwecja - 2, Zjednoczone Królestwo - 6.

W ramach posiedzeń Komitetu Technicznego odbyły się następujące spotkania grup roboczych i podkomitetów:

- WG 1 Natryskiwanie cieplne - uchwalono 13 rezolucji;
- SC 3 Powłoki elektrolityczne - uchwalono 6 rezolucji;
- Grupa robocza podkomitetu SC 4 (cynkowanie zanurzeniowe) - Szerardyzacja - uchwalono 6 rezolucji;
- SC 8 Powłoki konwersyjne - uchwalono 5 rezolucji;
- SC 7 Badania korozyjne - uchwalono 1 rezolucję;
- WG 2 Emalie szkliste i porcelanowe - uchwalono 5 rezolucji;
- Posiedzenie ISO/TC 107/JWG 4 joined working group ISO/TC 107- ISO/TC 35/SC 9 Thickness measurement method for coatings, paints and varnishes - uchwalono 2 rezolucje;
- Posiedzenie plenarne - uchwalono 19 rezolucji.

Ustalono, że następne posiedzenie odbędzie się w Chinach w Foshan City w dniach 25 - 29.01.2015 r.

Podczas posiedzeń zaprezentowano 7 nowych tematów. Większość dotyczyła nowoczesnych powłok na bazie węgla i powłok ceramicznych:

- Metallic and other inorganic coatings - Electrodeposited nickel-ceramics composite coating - zgłoszony przez Koreę.
- Classification method for diamond-like carbon (DLC) films by the spectroscopic ellipsometry - zgłoszony przez Japonię.
- Carbon based films -Classification and designation - zgłoszony przez Niemcy.
- Determination of friction and wear characteristics of diamond-like carbon (DLC) films by ball-on-disc method - zgłoszony przez Japonię.

- Measurement of electrical properties of metal-oxide coated layer for ESC formed by plasma spray coating method - zgłoszony przez Japonię.
- Determination of interfacial toughness of ceramic coatings by indentation - zgłoszony przez Japonię.
- The method of friction coefficient measurement of chemical conversion coatings - zgłoszony przez Koreę.

Tematyka zgłoszonych projektów świadczy o znaczącej roli normalizacji w procesie wprowadzania na rynek innowacyjnych technologii, ale również o dominującej roli Japonii i krajów azjatyckich w rozwoju powłok ochronnych (na 7 zgłoszonych tematów tylko 1 został zgłoszony przez kraj europejski).

25 marca 2014 r. odbyło się równoległe posiedzenie CEN/TC 240 „Natryskiwanie cieplne i powłoki natryskiwane cieplnie”, w którym uczestniczyło 7 osób z 3 krajów: Finlandii, Niemiec, Norwegii.

Opracowała: Dorota Hitczenko

© Serg Nivis - Fotolia.com

Główne kierunki rozwoju technologii w 2014 r.

Prezentacja Shawna DuBravac na Międzynarodowych Targach CES w Las Vegas

Przemysł elektroniczny jest jedną z najbardziej innowacyjnych, a zarazem najszybciej rozwijających się branż na świecie. W 2013 roku sprzedano produkty elektroniczne o łącznej wartości 6 miliardów USD w tych kategoriach, które jeszcze kilka lat temu nie istniały - na przykład drukowanie 3D, urządzenia peryferyjne lub tablety. Zakres tematyczny prac normalizacyjnych IEC obejmuje wiele elementów takich jak przewody, czujniki, diody, półprzewodniki, przełączniki i protokoły, które pozwalają nowoczesnym urządzeniom elektronicznym na niezawodne i bezpieczne działanie w każdym miejscu na świecie. Chociaż prezentacja skupia się na kierunkach rozwoju Consumer Electronics Show (CES) w 2014 r., to warto dodać, że nie są one tworzone w ciągu jednego roku kalendarzowego, ale powstają na przestrzeni kilku lat.

Trzecia rewolucja przemysłowa - powszechne dostosowanie

Pierwsza rewolucja przemysłowa miała miejsce w latach 1760-1830, a jej główną cechą było to, że małe sklepy i przedsiębiorstwa łączyły się w większe obiekty i fabryki. Przemysł przeszedł od produkcji ręcznej, podstawą której była produkcja oddzielnych części, do korzystania z maszyn oraz bardziej jednolitych i wymiennych metod, tym samym zapoczątkowując masową produkcję.

Druga rewolucja przemysłowa odbyła się pomiędzy 1860 r. a II wojną światową - okresem największego rozwoju produkcji masowej. W tym czasie m.in. rozpowszechniła się elektryczność oraz wiele innych technologii. Na targach „Odmieniony świat” w Paryżu (1881) i St. Louis (1904) mieliśmy okazję zobaczyć technologie, które następnie całkowicie odmieniły codzienność, w której żyli nasi dziadkowie. A już w 1906 r. powołano do życia IEC.

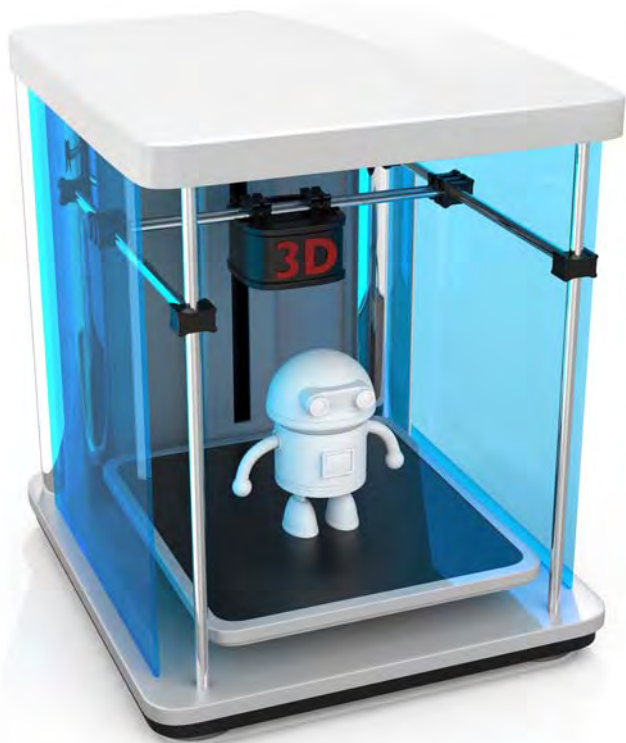
Trzecia rewolucja przemysłowa w 2013 r. wpro-

wadziła na stałe masową personalizację produktów, umożliwiając użytkownikowi dostosowanie produktu seryjnego do indywidualnych potrzeb. Weźmy na przykład buty do tenisa: na etapie masowej personalizacji każdy klient ma możliwość wyboru i łączenia różnych kolorów, materiałów i wykończenia podeszwy czy też wykończenia buta tak, żeby otrzymać produkt, który w pewnym sensie staje się jedynym w swoim rodzaju. Podobna sytuacja miała miejsca w przypadku znaczków i kart kredytowych, a ostatnio ma zastosowanie w elektronice oraz usługach świadczonych na rzecz poszczególnych urządzeń.

Drukowanie 3D

Kolejnym przejawem personalizacji masowej jest drukowanie 3D. Marketbot jako pierwsza drukarka tego typu była zaprezentowana na CES w 2010 r. w cenie ok. 2000 USD. W 2014 r. więcej niż 30 firm zaprezentowało na CES sprzęt (w tym także pierwszy

w swym rodzaju skaner 3D) oraz oprogramowanie umożliwiające drukowanie w formacie 3D, a cena sprzętu spadła do 500 USD.

© chesky - Fotolia.com

Ewolucja Internetu

Obecnie w użytkowaniu znajdują się ok. 2 mld komputerów stacjonarnych oraz ok. 1,5 mld smartfonów i tabletów. W 2014 r. liczba smartfonów i tabletów po raz pierwszy przewyższy liczbę komputerów stacjonarnych. Do niedawna Internet był w dużej mierze uzależniony od przeglądarki zainstalowanej na komputerze. Jednak już teraz coraz bardziej poruszamy się w kierunku korzystania z Internetu na telefonach komórkowych, a także za pomocą urządzeń peryferyjnych. Według Cisco, liczba peryferyjnych urządzeń na rynku wyniesie w 2014 roku 50 mld.

To wszystko zmienia również sposób w jaki korzystamy z Internetu. Kiedyś każda osoba w rodzinie, korzystając z komputera, musiała się dzielić możliwością korzystania z Internetu. W tej chwili coraz bardziej korzystamy z Internetu za pośrednictwem urządzeń mobilnych i tabletów, zgodnie z naszymi potrzebami, a co za tym idzie doświadczamy sper-

sonalizowanego dostępu do Internetu za pomocą odpowiednich urządzeń.

Wielowymiarowe ekrany

Inny kierunek rozwoju elektroniki polega na rozpowszechnieniu wielowymiarowych ekranów, w tym zwiększeniu ich rozdzielczości, rozmiaru i koloru. W roku 2009 w produkcji nie było dostępnych ekranów powyżej 135 cm (53 cali), a w przypadku smartfonów - powyżej 7,5 cm (3 cale). Obecnie telewizory o rozdzielczości ponad 165 cm (65 cali) stają się coraz bardziej powszechne w użytkowaniu, zaś niektóre z większych smartfonów mogą się już pochwalić matrycą o przekątnej 14 cm (5,5 cala).

Kolor, kształt i rozdzielczość

Rozmiar to tylko jedna z charakterystyk ekranu, która uległa zmianom w ciągu ostatnich 2-3 lat. W 2013 roku zaprezentowano tylko jeden telewizor Ultra HD na targach CES, a w tym roku dziesiątki firm zaczęły sprzedawać ten produkt. Ciekawostką jest to, że reżyserzy filmowi podkreślili, że doświadczenie z oglądania obrazu na ekranie Ultra HD po raz pierwszy zaczyna przypominać jakością obraz powstający przy kręceniu filmu. W 2014 r. przewiduje się, że sprzedaż telewizorów Ultra HD wzrośnie z 485 000 do 60 000. Obecnie najbardziej popularnym wzorem dla projektów ekranów zarówno w przypadku smartfonów, jak i wielkich telewizorów jest nadawanie im lekkiej krzywizny.

Wiek autonomii - rozpowszechnienie Internetu

W przypadku czujników warto zaznaczyć, że jeszcze w 2006 roku były one dosyć rzadko stosowane w elektronice, częściej w przypadku kamer, lecz najszersze zastosowanie znalazły w poduszkach powietrznych. W 2007 roku do produkcji trafił iPhone, którego akcelerometr pozwalał na dostosowanie ekranu w zależności od jego położenia. Od tego czasu koszt czujników zauważalnie spadł - z 7 USD do 0,6 USD za jednostkę. Warto zaznaczyć, że dzisiaj już nie ma takich technologii, w których czujniki nie odgrywałyby ważnej roli. Każdy smartfon posiada wiele mikrofonów cyfrowych, tak żeby uchwycić głos i zmniejszyć odgłosy środowiskowe, jedną lub wię-

cej kamer, czujniki ruchu itd. Na tym nie kończy się jednak rozwój technologii - czujniki i MEMS (systemy mikro-elektromechaniczne) zmieniają zauważalnie oblicze elektroniki w ciągu kilku najbliższych lat.

Innowacje hybrydowe

Sześć lub siedem lat temu producenci samochodów po raz pierwszy uczestniczyli w CES, a teraz wielu z nich już prezentuje na targach nowe modele swoich samochodów. Kiedyś najważniejszą cechą samochodu były KM, ale dziś to wygląd i elektronika wpływają na sprzedaż.

Wiele dodatków takich jak tempomat czy czujniki parkowania są obecnie w standardowym wyposażeniu nowoczesnych samochodów. Przemysł, który kończy prace nad samochodami poruszającymi się bez kierowcy, w tym roku na targach CES zaprezentował technologie lane assist i zautomatyzowane systemy parkingowe, które już teraz dodano do oferty. Oczywiście, w większości samochodów szerokie zastosowanie znalazły czujniki oraz kamery z przodu i tyłu samochodu. Integracja różnych technologii z oprogramowaniem i czujnikami zapewnia możliwość przetwarzania ogromnej ilości danych, prowadząc do w pełni niezależnych rozwiązań w przypadku nawet złożonych problemów.

Pełna cyfryzacja

Dzisiaj proces cyfryzacji obejmuje wszystko: od stylu życia i poziomu sprawności fizycznej, do postawy, ruchów gałek ocznych, snu, zamków itp. W zasadzie wszystko, co istnieje fizycznie, teraz nabiera cyfrowego kształtu. Wszystko, co było trudne i kłopotliwe do zmierzenia, teraz można zmierzyć bez większego wysiłku. Dane były zawsze dostępne, ale nigdy na tak dużą skalę i w taki zorganizowany sposób. Wiele z obecnie dostępnych technologii pomaga w uzyskiwaniu danych - są to np. radia o różnym zasięgu, 2G, 3G LTE, Wi-Fi; Zigbee; ANT +; - fale; Bluetooth i wiele innych.

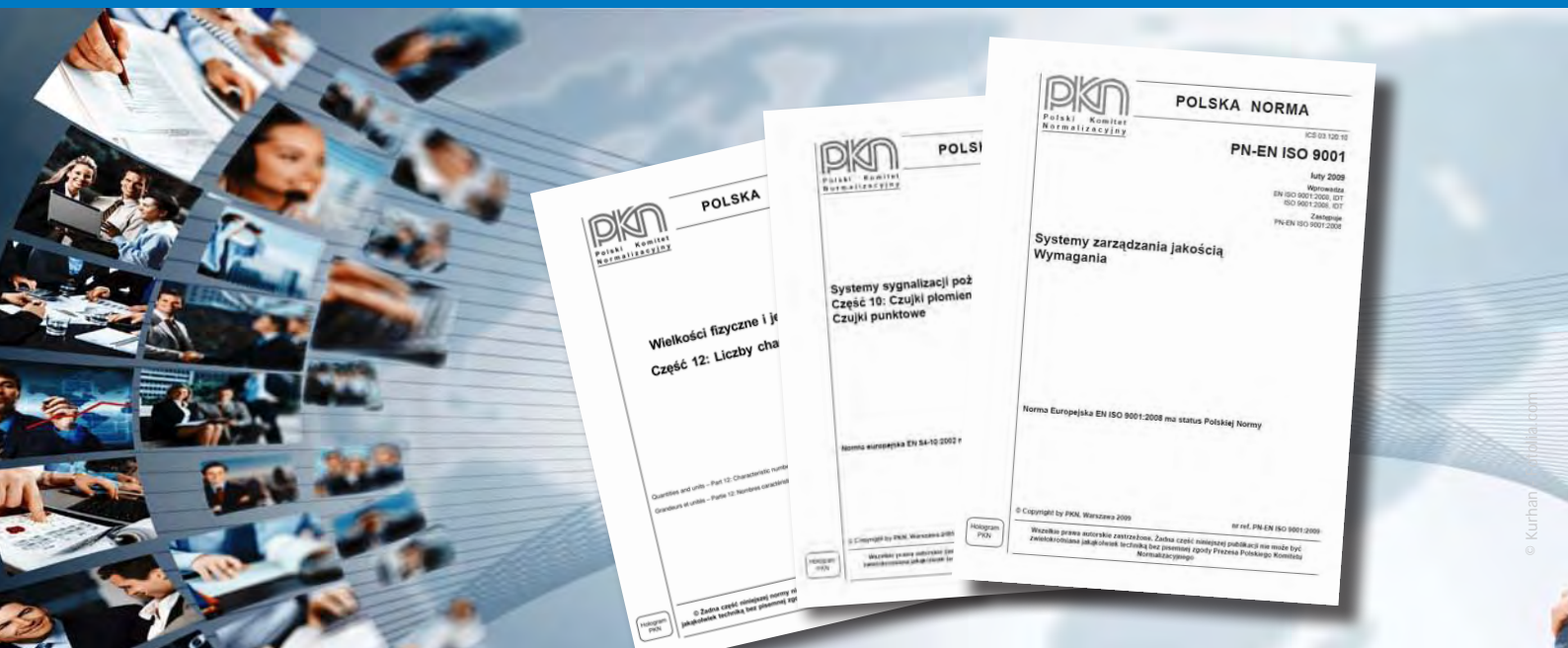
Stałe monitorowanie i pomiar danych pozwala na bieżące aktualizowanie interesującego nas procesu. Kiedyś ustalane w sklepach ceny zmieniały się tylko w momencie kiedy były dostarczane nowe produkty, gdyż cały proces był powiązany z dodatkowymi kosztami związanymi z fizycznym przemieszczaniem się pracownika do półki w sklepie. Dziś ceny zmieniają się według podaży i popytu, na zasadzie cyfrowych procesów sterowanych zdalnie.

Wybór informacji i jej treść

Informacja zwrotna na temat gromadzonych danych stwarza możliwości dla rozwoju znacznej ilości nowych usług informacyjnych - np. co do rekomendacji dla lepszego oglądania lub odczytu, lub tzw. wstępne ustawienia w urządzeniach, które tworzą możliwość zmiany takich ustawień jak temperatura lub dźwięk. Jeśli pozwolimy, to w przyszłości inteligentne urządzenia będą w stanie „wyczuć”, czy osoba jest w depresji lub jest zestresowana, w następstwie proponując odpowiedni program rozrywkowy, który będzie brał pod uwagę ogólne preferencje użytkownika co do gatunku. Urządzenia, które znają nasze preferencje żywieniowe będą w stanie wskazać nam odpowiednie pozycje w menu konkretnej restauracji. Tak naprawdę, możliwości są praktycznie nieograniczone.

Najpopularniejsze kierunki rozwoju technologii w 2014 r. to *wereables*, czyli odzież lub akcesoria zawierające zaawansowane technologicznie gadżety, oraz rozpowszechnienie wykorzystania czujników.

Tłumaczenie Andriy Korniychuk
źródło: IEC e-tech January/February 2014

Nowe Polskie Normy

Zaprawy murarskie

4 marca 2014 r. ukazała się norma PN-B-10104:2014-03 **Wymagania dotyczące zapraw murarskich ogólnego przeznaczenia - Zaprawy murarskie według przepisu, wytwarzane na miejscu**. Zastępuje ona normę o tym samym numerze, ale wydaną w 2005 r.

W normie stosowane są terminy i definicje pochodzące z innej normy PN-EN 998-2, w której zaprawa murarska określona jest jako: „mieszanka co najmniej jednego spoiwa nieorganicznego, kruszyw, wody, a czasami także dodatków lub domieszek, przeznaczona do układania, łączenia i spoinowania muru”.

Aby prawidłowo określić wymagania dotyczące zapraw murarskich trzeba uwzględnić dwa aspekty: skład zapraw oraz proporcje skład-

ników (cement, wapno, kruszywo, woda, domieszki i dodatki). W ramach klasyfikacji zapraw murarskich trzeba ustalić ich rodzaj, odmianę oraz klasę.

Dla użytkownika zapraw murarskich docelowo najważniejsze będą jednak wymagania dotyczące produktu finalnego. Norma wprowadza w tej materii dwa pojęcia: właściwości świeżych zapraw, właściwości stwardniałych zapraw.

Wszystkie ww. dane, określone w normie PN-B-10104:2014-03, pozwolą na prawidłowe oznakowanie produktu.

Znakowanie zapraw powinno zawierać: nazwę wytwórcy, datę produkcji oraz dane wymienione w 4.2 normy.

Przykład oznaczenia: „Zaprawa murarska ogólnego przeznaczenia według przepisu, wytwarzana na placu budowy PN-B-10104-03 -CWE/M10”.

Tablica A.1 - Zalecane rodzaje, odmiany i klasy zapraw w zależności od przeznaczenia (PN-B-10104:2014-03)

Przeznaczenie		Symbol rodzaju	Symbol odmiany	Klasa
Ściany fundamentowe i ściany zewnętrzne poniżej poziomu terenu	konstrukcyjne	C	A, B, C	od M10 do M15
		CW	D, E	M10; M15
	niekonstrukcyjne	C	B, C	M10; M15
		CW	D, E	M10; M15
Ściany zewnętrzne powyżej poziomu terenu	konstrukcyjne	C	A, B, C	od M10 do M20
		CW	D, E, F	od M5 do M15
	niekonstrukcyjne	C	B, C	M10; M15
		CW	E, F	M5; M10
Ściany wewnętrzne	konstrukcyjne	C	B, C	M10; M15
		CW	D, E, F, G	od M2,5 do M15
		W	H	M1
	niekonstrukcyjne	C	C	M10
		CW	D, E, F, G	od M2,5 do M5
		W	H, I, J	od M0,25 do M1

Bezpieczne hydranty

7 marca 2014 r. opublikowano w wersji polskiej normę PN-EN 671-2:2012 [Stale urządzenia gaśnicze - Hydranty wewnętrzne - Część 2: Hydranty wewnętrzne z węzłem płasko składanym](#).

Dokument (EN 671-2:2012) został opracowany przez Komitet Techniczny CEN/TC 191 „Stale urządzenia gaśnicze”, którego sekretariat jest prowadzony przez BSI.

Komitetem krajowym odpowiedzialnym za normę jest KT 244 ds. Sprzętu, Środków i Urządzeń Ratowniczo-Gaśniczych.

W normie określono wymagania oraz metody badań dotyczące konstrukcji i właściwości użytkowych hydrantów wewnętrznych do instalowania w budynkach, na stałe połączonych ze źródłem zasilania w wodę.

Jakie badania są niezbędne w tym przypadku oraz jaka powinna być ich kolejność podano w tablicy A.1 normy.

Norma podaje również wymagania dotyczące oceny zgodności oraz znakowania tych wyrobów.

Tablica A.1 - Kolejność badań (PN-EN 671-2:2012)

	Badanie/Charakterystyka	Wymaganie, rozdział ^a	Metoda badania
	Otwarcie		
1	Otwarcie ręcznego zaworu odcinającego wlotowego	4.3.5	–
	Aspekty trwałości		
2	Odporność na korozję zewnętrzną części powlekanych	4.7.1.1	Załącznik B
3	Odporność na korozję armatury wodnej	4.7.1.2	Załącznik D
4	Badania starzenia materiałów z tworzyw sztucznych	4.7.1.3	Załącznik C
	Badania hydrauliczne		
5	Odporność na uderzenie dla prądownicy zamykanej	4.3.3	E.1
6	Moment obrotowy dla prądownicy zamykanej	4.3.4	E.2
7	Pomiar kąta rozproszenia	4.2.4	E.3
	Parametry wypływu		
8	Minimalne natężenie przepływu	4.2.2	E.4.1
9	Efektywny zasięg rzutu	4.2.3	E.4.2
	Trwałość fizyczna		
10	Odporność na ciśnienie wewnętrzne	4.3.6	
11	Zabezpieczenie łączników	4.3.7	
	^a Dla niektórych charakterystyk we wskazanych rozdziałach podane są również informacje na temat pobierania próbek, w tym liczby próbek, oraz kryteria zgodności.		

Norma PN-EN 671-2:2012 wspiera zasadnicze wymagania Dyrektyw(y) UE Wyroby budowlane (89/106/EWG), a opracowano ją na podstawie mandatu, udzielonego CEN przez Komisję Europejską i Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu. W informacyjnym Załączniku ZA stanowiącym integralną część niniejszej normy podano informacje dotyczące powiązania niniejszej normy z dyrektywą(-ami) UE.

W innych załącznikach do normy przedstawiono metody badań hydrantów wewnętrznych, w tym: badania odporności na korozję zewnętrzną oraz korozję armatury wodnej, badania odporności na ciśnienie wewnętrzne, próby starzeniowe materiałów z tworzyw sztucznych i in.

oprac. B.K.

Sektor Maszyn i Inżynierii

KT 5 ds. Chłodnictwa, Klimatyzatorów, Pomp Ciepła i Sprężarek

Opublikowane zostały wersje angielskie czterech części **PN-EN 14511**. W normach tych podano nowe wymagania dla klimatyzatorów, które wprowadziła dyrektywa 2009/125/WE Parlamentu Europejskiego i Rady. Wymagania te zostały wprowadzone do przepisów rozporządzeniem z dnia 6 marca 2012 r.: ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (UE) NR 206/2012 w sprawie wykonania dyrektywy 2009/125/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do wymagań dotyczących ekoprojektu dla klimatyzatorów i wentylatorów przenośnych.

W **PN-EN 14511-1:2014-02 Klimatyzatory, ziębiarki cieczy i pompy ciepła ze sprężarkami o napędzie elektrycznym, do grzania i ziębienia - Część 1: Terminy, definicje i klasyfikacja** określono terminy i definicje dotyczące danych znamionowych i charakterystyk klimatyzatorów powietrza, ziębiarek cieczy i pomp ciepła wykorzystujących jako czynnik przekazujący ciepło powietrze, wodę lub solankę, ze sprężarkami o napędzie elektrycznym, stosowanych do ogrzewania i/lub ziębienia pomieszczeń. W normie nie podano wymagań dla pomp ciepła do przygotowania ciepłej wody użytkowej, jakkolwiek niektóre definicje mogą być do nich stosowane.

W **PN-EN 14511-2:2014-02 Klimatyzatory, ziębiarki cieczy i pompy ciepła ze sprężarkami o napędzie elektrycznym, do grzania i ziębienia - Część 2: Warunki badań** określono warunki badań do oceny klimatyzatorów, ziębiarek cieczy i pomp ciepła, w których

jako nośnik ciepła stosowane jest powietrze, woda lub solanki, ze sprężarkami o napędzie elektrycznym, przy użyciu ww. urządzeń do grzania i/lub ziębienia. Określono również warunki badań dla trybu odzysku ciepła w systemach multisplit. Podano warunki, dla jakich dane eksploatacyjne powinny być odczytywane dla jednostek z jednym i dwoma kanałami, dla zachowania zgodności z rozporządzeniem komisji UE ws. ekoprojektu 206/2012 i rozporządzeniem komisji UE 626/2011 w sprawie etykiet efektywności energetycznej klimatyzatorów.

W **PN-EN 14511-3:2013-12 Klimatyzatory, ziębiarki cieczy i pompy ciepła ze sprężarkami o napędzie elektrycznym, do grzania i ziębienia - Część 3: Metody badań** określono metody badań do wyznaczania danych znamionowych i charakterystyk klimatyzatorów chłodzonych powietrzem i wodą, ziębiarek cieczy oraz pomp ciepła działających w systemach powietrze-powietrze, woda-powietrze, powietrze-woda i woda-woda, ze sprężarkami o napędzie elektrycznym, stosowanych do grzania i/lub ziębienia pomieszczeń. Podano również metody badań i opracowywania sprawozdań dotyczących wyznaczania wydajności odzysku ciepła, wydajności instalacji przy zmniejszeniu obciążenia i wydajności pojedynczych zespołów wewnętrznych z instalacji wieloczęściowych, jeśli mają zastosowanie. Zastosowanie tej części normy umożliwia także ocenę multisplitów i modułowych systemów odzyskiwania ciepła w oparciu o wskaźniki jednostek wewnętrznych i zewnętrznych.

W **PN-EN 14511-4:2014-02 Klimatyzatory, ziębiarki cieczy**

i pompy ciepła ze sprężarkami o napędzie elektrycznym, do grzania i ziębienia - Część 4: Wymagania eksploatacyjne, znakowanie i instrukcje określono wymagania, które zapewniają, że klimatyzatory, pompy ciepła i ziębiarki cieczy przy użyciu powietrza, wody lub solanki jako płynu pośredniczącego w wymianie ciepła, ze sprężarkami o napędzie elektrycznym nadają się zgodnie z przeznaczeniem producenta do wykorzystania w przestrzeni do grzania i/lub chłodzenia.

Powyższe normy stosowane są do zespołów wytwarzanych fabrycznie jako: wyroby, które mogą współdziałać z kanałami służącymi do transportu powietrza; wyroby ze skraplaczami stanowiącymi ich integralną część lub oddzielnymi; wyroby o wydajności stałej albo regulowanej w dowolny sposób oraz klimatyzatorów działających w systemie powietrze/powietrze, w których także skropliny mogą odparowywać po stronie skraplacza. Normy dotyczą autonomicznych zespołów zablokowanych, pojedynczych systemów dzielonych i systemów dzielonych wieloczęściowych. Jeżeli mamy do czynienia z zespołami składającymi się z kilku części, normy dotyczą tylko tych, które są zbudowane i dostarczane w postaci kompletnego zestawu z wyłączeniem ziębiarek cieczy z oddzielnym skraplaczem.

Normy te przeznaczone są głównie dla ziębiarek wody i solanki, lecz mogą być również stosowane do innych cieczy.

Sektor Elektryki

KT 63 ds. Elektrycznego Sprzętu Powszechnego Użytku

5 marca 2014 r. opublikowana została, szczególnie oczekiwana przez szeroki krąg użytkowników, polska wersja językowa **PN-EN 60335-1:2012 Elektryczny sprzęt do użytku domowego i podobnego - Bezpieczeństwo użytkownika - Część 1: Wymagania ogólne**, zharmonizowana w powiązaniu z Dyrektywą Niskonapięciową 2006/95/WE (LVD) i Dyrektywą Maszynową 2006/42/WE (MAD). Norma określa ogólne wymagania

dotyczące bezpieczeństwa użytkownika elektrycznego sprzętu przeznaczonego do stosowania w warunkach domowych i komercyjnych, o napięciu znamionowym dla sprzętu jednofazowego nieprzekraczającym 250 V i 480 V dla innego sprzętu. Jest to norma podstawowa, do której postanowień odwołują się normy szczegółowe dotyczące poszczególnych typów sprzętu będących w zakresie tematycznym KT 63.

26 marca 2014 r. opublikowane zostały w wersji angielskiej Polskie Normy: **PN-EN 60350-1:2014-03 Elektryczny sprzęt do gotowania**

do użytku domowego - Część 1: Elektryczne kuchnie, piekarniki, piekarniki parowe i opiekacze - Metody badań cech funkcjonalnych i PN-EN 60350-2:2014-03 Elektryczny sprzęt do gotowania do użytku domowego - Część 2: Płyty kuchenne - Metody badań cech funkcjonalnych. Normy opracowano na podstawie Mandatu Komisji Europejskiej M/495 dotyczącego harmonizacji norm w zakresie ekoprojektu.

Opracowano na podstawie informacji z Sektorów WPN

Numery specjalne dostępne w sklepie PKN <https://sklep.pkn.pl>

NUMER SPECJALNY **Wiadomości PKN**

PALIWA PŁYNNNE

NORMALIZACJA
Wiadomości PKN

PLACE ZABAW • SIŁOWNIE ZEWNĘTRZNE • PARKOUR

Komitety Techniczne - marzec 2014 r.

Zmiany zakresu tematycznego Komitetów Technicznych

- **KT 2** ds. Sportu i Rekreacji rozszerzył zakres współpracy o CEN/SS A01 Tourist services
- **KT 6** ds. Systemów Zarządzania rozszerzył zakres współpracy o ISO/PC 278, Anti-bribery management system - Requirements
- **KT 18** ds. Statków i Techniki Morskiej rozszerzył zakres współpracy o CLC/TC 18X Electrical installations of ships and of mobile and fixed offshore units i CLC/SC 18XC Subsea equipment
- **KT 31** ds. Górnictwa Nafty i Gazu rozszerzył zakres współpracy o ISO/TC 67/SC 8 Arctic operations
- **KT 39** ds. Tytoniu i Wyrobów Tytoniowych rozszerzył zakres współpracy o CEN/SS C11 Tobacco
- **KT 60** ds. Energoelektroniki i Przyrządów Półprzewodnikowych rozszerzył zakres współpracy o CLC/SR 47F Micro-electromechanical systems
- **KT 64** ds. Urządzeń Elektrycznych w Przestrzeniach Zagrożonych Wybuchem rozszerzył zakres współpracy o CLC/SR 31 Equipment for explosive atmospheres, CLC/SR 31G Intrinsically-safe apparatus i CLC/SR 31J Classification of hazardous areas and installation requirements
- **KT 77** ds. Aparatury Rozdzielczej i Sterowniczej Niskonapięciowej rozszerzył zakres współpracy o IEC/TC 121 Switchgear and controlgear and their assemblies for low voltage, IEC/SC 121A Low-voltage switchgear and controlgear i IEC/SC 121B Low-voltage switchgear and controlgear assemblies
- **KT 165** ds. Spawania i Procesów Pokrewnych rozszerzył zakres współpracy o CLC/SR 26 Electric welding
- **KT 176** ds. Techniki Wojskowej i Zaopatrzenia rozszerzył zakres współpracy o CEN/CLC/JWG SFDPs Stakeholder Forum for Defence Procurement Standardization
- **KT 304** ds. Aspektów Systemowych Dostawy Energii Elektrycznej rozszerzył zakres współpracy o CEN/SS F23 Energy i CEN/WS 073 Eco-efficient Substations
- **KT 306** ds. Bezpieczeństwa Powszechnego i Ochrony Ludności wyłączono zakres CEN/TC 419 Forensic science services.

Zmiany umiejscowienia sekretariatu Komitetu Technicznego

W marcu prowadzenie sekretariatu:

- **KT 158** ds. Bezpieczeństwa Maszyn i Urządzeń Technicznych oraz Ergonomii - Zagadnienia Ogólne przejął Polski Komitet Normalizacyjny - Wydział Prac Normalizacyjnych - Zagadnień Podstawowych i Systemów Zarządzania po rezygnacji Centralnego Instytutu Ochrony Pracy - Państwowy Instytut Badawczy.

Zmiany Przewodniczących w Komitetach Technicznych

W marcu Prezes PKN powołał na 4-letnią kadencję do pełnienia funkcji Przewodniczącego:

- w **KT 47** ds. Pomp i Turbin Wodnych **dra inż. Krzysztofa Karaśkiewicza** reprezentującego Grupę Powen-Wafapomp SA
- w **KT 49** ds. Optyki i Przyrządów Optycznych **mgra inż. Adama Piekare** reprezentującego Stowarzyszenie Inicjatywa Europejska
- w **KT 54** ds. Chemicznych Źródeł Prądu **dra inż. Tadeusza Żdanowicza** reprezentującego Politechnikę Wrocławską
- w **KT 60** ds. Energoelektroniki i Przyrządów Półprzewodnikowych **mgra inż. Mirosława Łastowskiego** reprezentującego Instytut Pojazdów Szynowych TABOR
- w **KT 76** ds. Izolatorów **Piotra Brodę** reprezentującego Zakłady Porcelany Elektrotechnicznej ZAPEL SA
- w **KT 87** ds. Chowu i Hodowli Zwierząt **prof. dra hab. Eugeniusza Herbuta** reprezentującego Instytut Zootechniki - Państwowy Instytut Badawczy
- w **KT 106** ds. Korozji i Ochrony przed Korozją Materiałów Metalowych **dra inż. Piotra Tomassi** reprezentującego Instytut Mechaniki Precyzyjnej
- w **KT 119** ds. Jakości Wody - Problemy Podstawowe **mgr inż. Agnieszkę Jancewicz** reprezentującą Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej
- w **KT 135** ds. Opakowań Metalowych i Zamknięć **mgra inż. Tadeusza Styrenę** reprezentującego Can-Pack SA

- w KT 155 ds. Barwników, Półproduktów Barwnikarskich, Pigmentów i Wypełniaczy dr inż. **Małgorzatę Zubielewicz** reprezentującą Instytut Inżynierii Materiałów Polimerowych i Barwników
- w KT 173 ds. Interfejsów i Budynkowych Systemów Elektronicznych mgr inż. **Krzysztofa Szczygła** reprezentującego Skyline Teleinfo SA
- w KT 186 ds. Gumy i WYROBÓW GUMOWYCH dr inż. **Barbarę Jurkowską** reprezentującą Ośrodek Badawczo - Rozwojowy Przemysłu Oponiarskiego STOMIL Sp. z o.o.
- w KT 222 ds. Przetworów Naftowych i Cieczy Eksploatacyjnych dra inż. **Stanisława Oleksiaka** reprezentującego Instytut Nafty i Gazu - Państwowy Instytut Badawczy
- w KT 223 ds. Gazów Technicznych mgr inż. **Wojciecha Murawskiego** reprezentującego MESSER Polska Sp. z o.o.
- w KT 263 ds. Sprzętu do Gromadzenia i Usuwania Odpadów Komunalnych Marka Falkowskiego reprezentującego BERATER
- w KT 265 ds. Komunikacji Miejskiej mgr inż. **Zygmunta Tarchalskiego** reprezentującego Instytut Gospodarki Przestrzennej i Mieszkalnictwa.

Zmiana Zastępcy Przewodniczącego w Komitecie Technicznym

W marcu Prezes PKN powołał na 4-letnią kadencję do pełnienia funkcji Zastępcy Przewodniczącego:

- w KT 54 ds. Chemicznych Źródeł Prądu dra inż. **Stanisława Pietruszkę** reprezentującego Politechnikę Warszawską.

Zmiany Sekretarzy w Komitetach Technicznych

W marcu Prezes PKN powołał do pełnienia funkcji Sekretarza:

- w KT 105 ds. Elektroakustyki oraz Rejestracji Dźwięku i Obrazu Martę Szabat z Polskiego Komitetu Normalizacyjnego
- w KT 158 ds. Bezpieczeństwa Maszyn i Urządzeń Technicznych oraz Ergonomii - Zagadnienia Ogólne mgr inż. **Radosława Pyrę** z Polskiego Komitetu Normalizacyjnego.

Powołania nowych członków Komitetów Technicznych

W marcu Prezes PKN powołał na członków KT następujące podmioty:

- **ALEXIS II E. 1 M. Łukasik sp. j.** do KT 237 ds. Artykułów dla Niemowląt i Małych Dzieci oraz Bezpieczeństwa Zabawek
- **EC Engineering Sp. z o.o.** do KT 138 ds. Kolejnictwa
- **Egmont Polska Sp. z o.o.** do KT 237 ds. Artykułów dla Niemowląt i Małych Dzieci oraz Bezpieczeństwa Zabawek
- **EURO-TRADE Sp. z o.o. Spółka komandytowa** do KT 237 ds. Artykułów dla Niemowląt i Małych Dzieci oraz Bezpieczeństwa Zabawek
- **Google Poland Sp. z o.o.** do KT 288 ds. Multimediów
- **GRANNA Sp. z o.o.** do KT 237 ds. Artykułów dla Niemowląt i Małych Dzieci oraz Bezpieczeństwa Zabawek
- **INTERKOBO Sp. z o.o.** do KT 237 ds. Artykułów dla Niemowląt i Małych Dzieci oraz Bezpieczeństwa Zabawek
- **Komendę Główną Państwowej Straży Pożarnej** do KT 180 ds. Bezpieczeństwa Pożarowego Obiektów
- **LODE Sp. z o.o.** do KT 233 ds. Konstrukcji Murowanych
- **Marcin Woźniak - Wynajem Nieruchomości** do KT 237 ds. Artykułów dla Niemowląt i Małych Dzieci oraz Bezpieczeństwa Zabawek
- **Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju** do KT 11 ds. Telekomunikacji i KT 17 ds. Pojazdów i Transportu Drogowego
- **MOCHTOYS sp. j. A. Moch, K. Moch** do KT 237 ds. Artykułów dla Niemowląt i Małych Dzieci oraz Bezpieczeństwa Zabawek
- **NOVUM Wyposażenie Placów Zabaw Sławomir Chmieliński** do KT 237 ds. Artykułów dla Niemowląt i Małych Dzieci oraz Bezpieczeństwa Zabawek
- **P.P.H. JAWA A.J. Wyszkwoscy** do KT 237 ds. Artykułów dla Niemowląt i Małych Dzieci oraz Bezpieczeństwa Zabawek
- **Perspectiva Solutions Sp. z o. o.** do KT 4 ds. Techniki Światlnej, KT 49 ds. Optyki i Przyrządów Optycznych, KT 53 ds. Kabli i Przewodów, KT 291 ds. Urządzeń Laserowych i Bezpieczeństwa przy Promieniowaniu Optycznym
- **PIR Holding Sp. z o.o.** do KT 237 ds. Artykułów dla Niemowląt i Małych Dzieci oraz Bezpieczeństwa Zabawek
- **Politechnikę Warszawską** do KT 212 ds. Budowy

- i Utrzymania Dróg i KT 214 ds. Wyrobów Bitumicznych i Polimerowych do Izolacji Wodochronnych w Budownictwie
- **Polskie Stowarzyszenie Branży Zabawek i Artykułów Dziecięcych - Polish Toy Association** do KT 237 ds. Artykułów dla Niemowląt i Małych Dzieci oraz Bezpieczeństwa Zabawek
- **PPE POLAND Sp. z o.o.** do KT 2 ds. Sportu i Rekreacji
- **PRO-EXIMP B.K. Piwko sp. j.** do KT 237 ds. Artykułów dla Niemowląt i Małych Dzieci oraz Bezpieczeństwa Zabawek
- **Przedsiębiorstwo Produkcji Materiałów Budowlanych Niemce SA** do KT 233 ds. Konstrukcji Murowanych i KT 252 ds. Projektowania Konstrukcji Murowanych
- **Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe Wader-Woźniak Sp. z o.o.** do KT 237 ds. Artykułów dla Niemowląt i Małych Dzieci oraz Bezpieczeństwa Zabawek
- **R. Marszolik, J. Musioł Przedsiębiorstwo Produkcyjno- Handlowo- Usługowe MARKO sp. j.** do KT 237 ds. Artykułów dla Niemowląt i Małych Dzieci oraz Bezpieczeństwa Zabawek
- **Solaris Bus & Coach SA** do KT 138 ds. Kolejnictwa
- **TREFL SA** do KT 237 ds. Artykułów dla Niemowląt i Małych Dzieci oraz Bezpieczeństwa Zabawek
- **TÜV Rheinland Polska Sp. z o.o.** do KT 171 ds. Sieci Komputerowych i Oprogramowania i KT 182 ds. Ochrony Informacji w Systemach Teleinformatycznych
- **Uniwersytet w Białymstoku** do KT 256 ds. Terminologii, Innych Zasobów Językowych i Zarządzania Treścią
- **Zabawkarstwo Wojciech Bączek** do KT 237 ds. Artykułów dla Niemowląt i Małych Dzieci oraz Bezpieczeństwa Zabawek.
- **Instytut Medycyny Wsi im. Witolda Chodźki** z KT 191 ds. Chemii Gleby
- **Ove Arup & Partners International Limited Sp. z o.o. Oddział w Polsce** z KT 307 ds. Zrównoważonego Budownictwa
- **Państwową Wyższą Szkołę Zawodową w Suwałkach** z KT 211 ds. Wyrobów do Izolacji Ciepłej w Budownictwie
- **Politechnikę Białostocką** z KT 211 ds. Wyrobów do Izolacji Ciepłej w Budownictwie i KT 307 ds. Zrównoważonego Budownictwa
- **Radomską Radę Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych Naczelnej Organizacji Technicznej w Radomiu** z KT 170 ds. Terminologii Informatycznej, Kodowania Informacji i Techniki Biurowej
- **Stowarzyszenie Elektryków Polskich** z KT 73 ds. Projektowania i Eksploatacji Urządzeń Elektroenergetycznych o Napięciu Powyżej 1 kV Prądu Przemianowego (1,5 kV Prądu Stałego) oraz Ograniczników Przepięć
- **Stowarzyszenie Producentów Polistyrenu Ekstrudowanego EXIBA** z KT 180 ds. Bezpieczeństwa Pożarowego Obiektów
- **Związek Rewizyjny Spółdzielni Mieszkaniowych RP** z KT 307 ds. Zrównoważonego Budownictwa

Odwołania członków Komitetów Technicznych

W marcu Prezes PKN odwołał z członka KT:

- **Centralny Instytut Ochrony Pracy - Państwowy Instytut Badawczy** z KT 47 ds. Pomp i Turbin Wodnych
- **ENEA Operator Sp. z o.o.** z KT 73 ds. Projektowania i Eksploatacji Urządzeń Elektroenergetycznych o Napięciu Powyżej 1 kV Prądu Przemianowego (1,5 kV Prądu Stałego) oraz Ograniczników Przepięć
- **Instytut Badawczy Dróg i Mostów** z KT 307 ds. Zrównoważonego Budownictwa
- **Instytut Matki i Dziecka** z KT 3 ds. Mikrobiologii Żywności

Komitety Zadaniowe - marzec 2014

Powołanie Komitetu Zadaniowego

W marcu Prezes PKN powołał Komitet Zadaniowy

- **KZ 505 ds. Procesów Kryminalistycznych**, który jest komitetem wiodącym w zakresie współpracy z Komitetem Technicznym CEN/TC 419 Forensic science services w Europejskim Komitecie Normalizacyjnym i Komitetem Technicznym ISO/TC 272 Forensic sciences w Międzynarodowym Komitecie Normalizacyjnym o zakresie tematycznym:
Procedury, wytyczne i analizy dotyczące procesu kryminalistycznego, w szczególności obejmujące ujawnianie śladów kryminalistycznych, badania kryminalistyczne, wydawanie opinii oraz gromadzenie i przetwarzanie informacji kryminalistycznych.

Sekretariat KZ umiejscowiony jest w Polskim Komitecie Normalizacyjnym - Wydział Prac Normalizacyjnych - Sektor Obronności i Bezpieczeństwa Powszechnego.

Powołania członków Komitetu Zadaniowego

Na członka KZ 505 ds. Procesów Kryminalistycznych zostały powołane:

- Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji
- Komenda Główna Żandarmerii Wojskowej
- Polskie Towarzystwo Kryminalistyczne.

Powołanie Sekretarza w Komitecie Zadaniowym

W marcu Prezes PKN powołał do pełnienia funkcji Sekretarza

- w KZ 505 ds. Procesów Kryminalistycznych inż. Joannę Skwarek z Polskiego Komitetu Normalizacyjnego

NOWY PORTAL O NORMALIZACJI!

ZWNeL (Zarządzanie Wiedzą Normalizacyjną i E-learning) to nowoczesny portal Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, który powstał z myślą o użytkownikach poszukujących informacji i ciekawostek dotyczących normalizacji.

Oferta portalu jest szeroka i interesująca dla każdego użytkownika.

Znajdziesz w nim:

- ciekawe artykuły i informacje dotyczące normalizacji,
- inicjatywy PKN w zakresie edukacji,
- e-learning, który pozwoli na szkolenie się bez wychodzenia z pracy bądź domu,
- wyszukiwarkę Polskich Norm.

Ponadto rejestrując się w ZWNeL możesz dodatkowo:

- ▶ brać udział w dyskusjach na forum,
- ▶ poznawać innych użytkowników oraz zapraszać ich do grona znajomych,
- ▶ rozmawiać ze znajomymi online korzystając z czatu,
- ▶ prowadzić bloga o normalizacji,
- ▶ umieszczać krótkie wpisy na swojej Tablicy.